

# Yazı-Yorum

Kültür Sanat Ve Edebiyat Dergisi

52. Sayı



# İÇİNDEKİLER

## Deneme Film İnceleme

Ayhan Ün  
Hangır Hangır Gülmek

Kahraman Ermiş  
Pollyanna

Fulya Çağlar  
Deli Şair Ömer Seyfettin

Nuray Narbay  
Öykülerin Resmi

Handan Kılıç  
Uçurtmayı Vurmasınlar

## Dosya Konusu

İlknur Demir  
Ne Var O Palto'nun İçinde

Aslı Esmâ Karaca  
Ömür Biter Yol Bitmez

Selva Ezgi Yücel  
Ölü Erkek Kuşlar

Binnur Özyurt  
Huzurun Tarifi Yok

## Şiir

Melisa Parlak  
Aitlik Noktası

Ömer Yatbaz  
Neden Ah  
Olursun Bulutlara

Himmet Çokal  
Ayrılık

Usame Yordem  
Görme Sesleri

Meltem Kaysuk  
İnsan Otu



## Öykü

Yelda Kocabaş  
Dağlara Çıkacağım Bir Gün

Berşan Koca  
Şıp

Ömür Öter  
Deniz Tarafında Bir Çay Bahçesine  
Çağrılmıyordu Yakup

Leyla Mehmetoğlu  
Civciv Hanım



## ÖMÜR BİTER YOL BİTMEZ...

Tiyatro eleştirmeni, yazar, akademisyen, çevirmen Ayşegül Yüksel'den yapısalcılık dersleri alırken, onun edebi metinlere yaptığı analitik çözümlmeyi hayranlıkla takip ederdim. Hele Çehov'un "Marti" çözümlemesindeki çizimi, kelimenin gerçek anlamıyla metinden "kuş çıktı" dedirten cinstendi. Bazı çalışmalarda yok artık bu kadar da olamaz diyerek öyle şaşardım ki bir gün dayanamayıp hocaya sordum:

"Hocam, yani şimdi yazar, eserini kaleme alırken bunların hepsini tek tek hesaplıyor mu diyorsunuz? O buraya denk gelsin, şu bununla örtüşsün...Bunları hesaplayarak yazabilmek mümkün mü?, bu bana olası görünmüyor?"

Ülkemizde yapısalcılık üzerine ilk incelemelerden biri olan "Yapısalcılık ve Bir Uygulama; Melih Cevdet Anday Tiyatrosu" başlıklı doktora tezinin yayımlandığı 1982 yılında Türk Dil Kurumu İnceleme Araştırma Ödülü'nü alan hoca, tezinin Melih Cevdet tarafından okunduğunda yazarın duyduğu hayret ve şaşkınlığı anlatarak cevapladı sorumu. Melih Cevdet "Ayşegül Hanım, ben bunları yaptığının farkında değilim! Ancak evet öyle..." Sanatçı bu anlattıklarımı insiyaki biçimde, kendiliğinden yapandır dedi hoca. Hesaplayarak değil; sanatçı duyarlığıyla ve hisleriyle yapar. Okuru/alımlayıcıyı etkileyen, yapıta içkin bu "ezgi ve uyum" dur. İncelemeci/ eleştirmen, bu metinler üzerinde çalışırken yazarının belki ve çoklukla farkında dahi olmaksızın yarattığı bu incelikleri tespit eder."

**Ash Esmā  
Karaca**



Yıllar sonra 68 kuşağı üzerine çalışırken, Füzûzan'ın edebiyatıyla tanışmamı sağlayan yine sevgili hocam Ayşegül Yüksel'dir. "Kırkyedililer"i bir kez ve bir kez daha derin hayranlıkla okurken, kafam hep hocamdan öğrendiğim, yapıtlara içkin olan ezgi ve uyumdaydı.

Ayşegül Yüksel, Füzûzan edebiyatını "...Trajik olanı yaşandığı anda bileyip keskinleştirmek yerine, akan zaman içinde koyultup bilince gülle gibi oturan bir pathos'a, onarılmaz burukluğa dönüştürme" şeklinde yorumlar. Bu pathos'tur ki Füzûzan'ın insan hikâyelerini okura hem çok uzak ve hem de fazla yakın kılar. Uzaktır, eleştirel mesafede kalabilirsiniz; yakındır onlardan biri olarak o dünyanın içinde yaşarsınız.

Füzûzan Eylül 1971 tarihinde kaleme aldığı "Ah Güzel İstanbul"da, Sarı Kamil ve Cevahir'in olanaksız aşklarını anlatır. Genelev kadınına âşık olan şoförün hikâyesi: Tema bazında bakıldığında hikâye tam bir klişedir. Yazarlık denen yaratım süreci, klişeyi işleyerek bir sanat eseri ortaya çıkarmaktır. Füzûzan'ın genel olarak yazınında özel olarak Ah Güzel İstanbul'da yaptığı tam da budur.

Öykü, yazarı tarafından yedi bölüme ayrılmıştır. Sarı Kamil'in 1969 model MAN kamyonu, uzun yol şoförlüğü, İstanbul/ Kocamustafapaşa'daki yaşamı, muavini Erdoğan ile açılan birinci bölümden sonra Mardin yoluna çıkış ve Cevahir'den ilk bahisle devam eder ikinci bölüm. Üçüncü bölümde Cevahir'in hikâyesi, Zürefa Sokaktaki genelevdeki yaşamı, Kamil ile karşılaşması, genelevden telli duvaklı gelin çıktığı rivayet edilen kıza gönderme, Kamil'in Cevahir'e "Gel benimle..." teklifi ve Cevahir'in "Kerhaneden kadın çıkarmak kolay mı sanıyorsun?" cevabı... Üç bölüm bitmiştir. Dördüncü bölümde aradan üç yıl geçtiğini görürüz. Cevahir ile Kamil'in henüz nikâhlanmadığını... Cevahir'in umutsuz aşkını ve bekleyişini... Beşinci bölümde Cevahir evden ayrılır. Altıncı bölümde kendini köprüden denize bırakır. Yedinci ve son bölümde "elektrikler yanar." Analitik bir çözümleme niyetiyle her bir bölümden birer cümle alıntılacak olursak; toplam yedi cümleyle hikâyenin özünün ortaya çıktığını görürüz:

Ömür biter, yol bitmez...

"Ahh...Canım İstanbul gibisi var mıdır?" dersin.

Namusun diyeti çok, pek büyük, neyle ödeyebiliriz ki...

Vay benim Cevahir'in helalinden karı yapmaya yakıştıramayan canım Kamilim...

İçinde gittikçe büyüyen bir ağıtın sessiz ağlamasını sürdürüyordu./Genç, taşkın ağzının kıyısındaki büküklük, acı çektiğinin tek belirtisiydi.

"Sahipsizim canım" diye konuştu kendi kendine, var mı bundan ötesi!/"

"Rezil rüsva olmuşum canım ben"

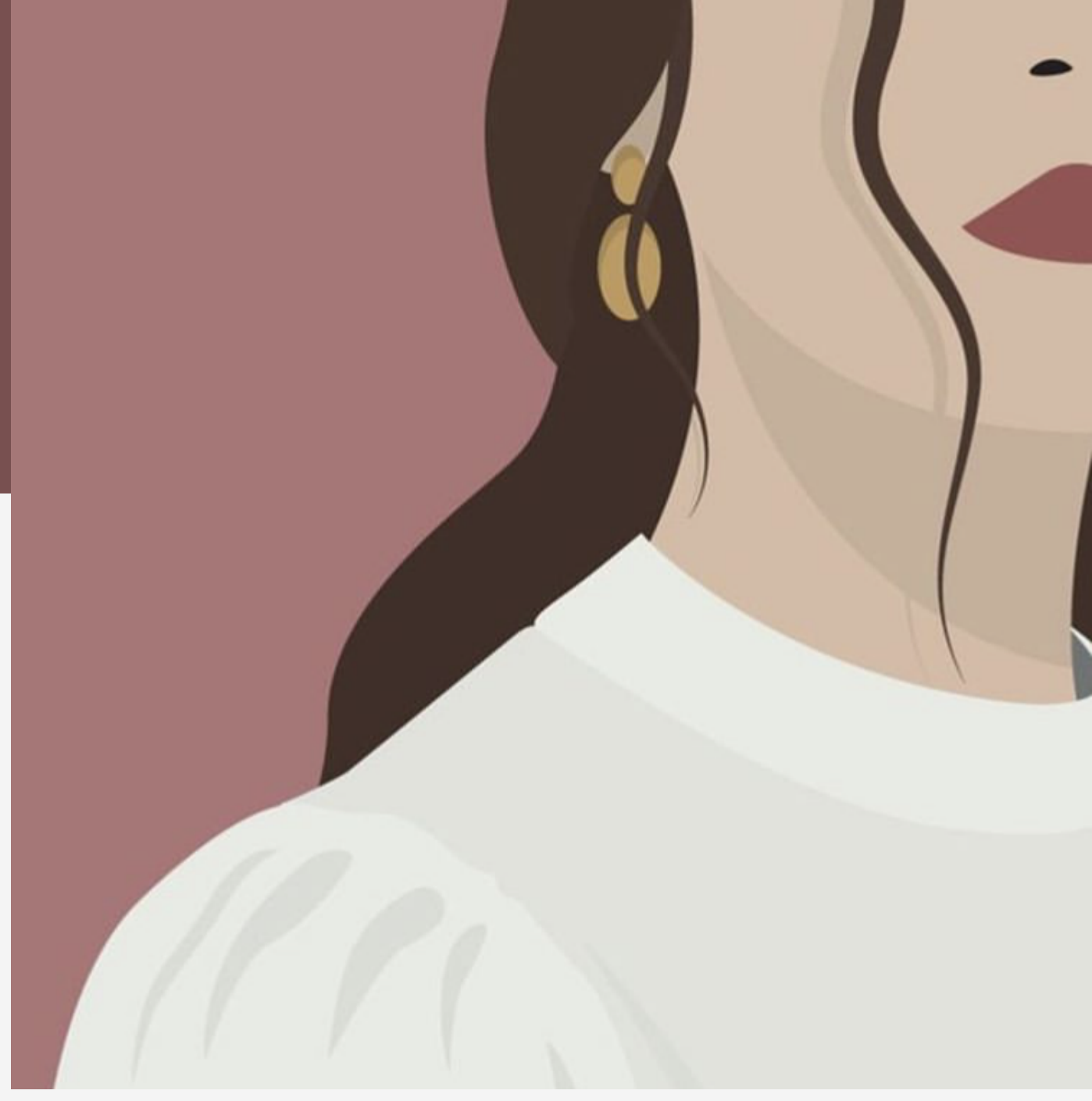
Cevahir'in demin denizi gördüğü yerden bir adam geçti. Sigarasını yere atıp ezdi.

İşte bu, yazarının "sihri"dir. Edebi eserin ezgi ve uyumunu oluşturan o sihirdir ki, onun görsel dünyaya taşınması arzusunu tetikler. Yılmaz Güney bu arzuya öyküyü film yapmak için yazarıyla konuşmuş ancak hayata geçirememiştir. Ömer Kavur, öykünün yazılmasından on yıl sonra çektiği "Ah Güzel İstanbul" filminde bu arzuya teslim olmuştur. Uyarlama senaryosuna Füzûzan'ın da el attığı filmde Kadir İnanır ve Müjde Ar'ın öykünün kahramanlarını cana kana büründürmedeki başarısı izlenebilir. Film, hiçbir filmin birinciliğe değer görülmediği Antalya Film Festivali'nde ikincilik ödülü almıştır.

Edebi eserden uyarlama filmlerin izleyicide önyargı yaratması kaçınılmazdır. Memet Fuat'ın deyimiyle "edebiyatımızda bir olay" olan Füzûzan yazınının uyarlaması cesaret ister bir eylemdir. Bu türden bir eyleme de Türkiye sinemasında Yeşilçam kalıplarının dışında çalışan bir auteur yönetmen kalkışabilir. Senaryonun uygulayıcısı değil, filmin yaratıcısı olabilen bir yönetmen...

Sinema alanındaki eğitimine, donanımına, bilgisine ve kendine has tarzına rağmen Ömer Kavur'un Füzûzan'ı sinemaya uyarlama cesaretine şapka çıkarmak gerektir. Zira, Füzûzan'ın yazınla yarattığı dünya sinemaya taşındığında tadından çok şey kaybedebilir. Bu kaybın yerine neyin koyulacağı ise yönetmenin sihridir.

## BERŞAN KOCA ŞIP



Ne denir diye çok düşündü. Bir kentte, bir evin içerisinde, bir odada, şu bıçakla bir şeyler yapsa... Mesela duvarı çizse, boyaları kaldırsa, kendi kendine konuşsa... Masayı doğrasa, kitapları delse, perdeleri yırtsa... Kim ne der diye çok düşündü. Sonra bir ara şu yarısı kırık kül tabağından birazcık su içmiş olsa gerek... Dudakları açılmaya başladı. Parkeye düşen her bir kan damlasının tok sesini daha iyi duyabilmek için parçalanmış dizlerinin üzerine çömeldi. Bir kız çocuğunun bir gecekonduunun kilerinde soda şişesinin soğuk parçalarıyla kestiği kulaklarını, bir erkek çocuğunun bir okul bahçesinde kırdığı parmaklarıyla genişletip alt kattan gelen iniltileri dinlemeye başladı. Ümmü Hanım henüz yeni ayrılmıştı evinden. Parke hâlâ ağır bir sirke kokusuyla doluydu. Birden son haftalığını vermemiş olduğunu hatırlayarak ayağa kalktı. Telefonu alıp Ümmü Hanım'a mesaj attı. Perşembe günü geldiğinde üç haftalık peşin ödeme yapacağını, bu hafta çok yoğun olduğu için ödeme yapmayı unuttuğunu yazıp telefonunu kanepeye fırlattı. Tekrardan çömeldi. Ağzı metal dolu bir çuval içi gibiydi. Sevişmek. Sevişmek. Sevişmek. Karıştırdığı dergilerin yazmak meselesine dair yazılmamış olduğu gerçeğiyle yüzleşti. Saat bütün gericiliğiyle ilerliyordu. Zamanı morarmış avuçları arasında sınıksız tutmak, öpmek, boğmak istedi. Gökyüzünde anlamadığı, putlaştırdığı, sancıtan bir gizmişçesine taptığı ne varsa yeryüzüne indirmek; dövüşmek istedi. Ve bu istek dişlerinin arasından yüreğine sızar sızmaz, adi bir tutkuyla ellerini yumrukladı. Göbeğinin üstüne yığılmış bir bedendi onunkisi.

Tanrıyı yenmek için mızraklara, kılıçlara ve meslekten atılmasaydı çarçabuk temin edebileceği coplara ihtiyacı vardı. Cop üstüne cop düşündü o an. Kumarbazların gövdesine, kimliksizlerin kafatasına, gökkuşağının kaburgalarına indirdiği copları düşündü. Belki, belkisine yaşamak huyundan vazgeçebilseydi, o da delikanlı bir şövalye olabilirdi. Ama aksak bir dedenin kıraathane kokan yırtık gamzelerinden içtiği sütlerle büyümüştü. Şımarık bir köpoğlu olmaktan öteye geçememiş, alnının ortasındaki yarayı kapayamamıştı. Bir eli kasıklarında gezinmek pahasına aman Allah'ım! Ne terler dökülmüş, ne suratlar kızarmıştı! Çakmağıyla yaktığı ısırgan tüylerinin son bir kez uzayıp bittiği yerde ne düşler görülmüştü! Bacakları upuzun bir küheylan, adını unutmuş bir fesleğen, tüfek olmuş yayan koşan bir kelime... Ölmek Allah'ım. Şimdi; varolmak meselesinden daha yakındı. Bir kentte ki bu kentin ışıkları pek az yanardı, gözlerini küpeli gangsterlere dikip ölmek... Cımbızları kalemler kadar iyi kullanarak ölmekten daha güzelini düşününce afallamaya, ağlamaya başladı. Söndürdü yarım kalan hüznünü ve dumanlar çıkıp kapı kollarına asıldı. Kalp yaratmış bir tiğ güzelinin üstüne konan desensiz çay tabağına küller yağdırdı. Kendini, "inlemek, inlerken çıkan sesi tastamam karşılayan bir kelime miydi" diyerek ağızını sorgularken buldu. Ağız, şu metal dolu çuval içi, şimdiden bir hayvan ölüsüne dönüşüyordu. Ağ tutmuş şakaklarını ovalaması için her ay düzenli olarak paraladığı J. P'ye mektup yazmak maksadıyla bin dokuz yüz sekseninci kez oturduğu –Cezayir menekşelerinin yanı başındaki-sandalyesine yaklaştı. Ancak, bakınız ancak, bir tiz çığlık daha... Bir başka notanın bemolüne saklanarak fışkırmışken kesik kulaklarına, o küfretmiş bulundu, onu her seferinde J. P'den ayıran girizgâha. Sevişmek. Sevişmek... Dünyanın dönüşü kadar mistik, ışısız, bereketli bir kentte sevişmeden yaşayan tek canlı organizmayı ürettiği saçlarını yolup da sevişmek! Neyse ki zaman yine de can çekişiyordu. "Şıp" dedi birisi. O ise aldırılmaz tavırla sırtını sert bir demire yaslamış, terini üflüyordu. Tek amacı terini soğutmak da olsa durdurmadı dilini. Döndürdü. "Kan konuşur Ümmü" dedi. Cevap gelmedi. Hâlbuki Ümmü haftalık ödemesini beklerken aşağıda, o kendisini bekliyordu. "Kendisinin kendisine gelmesi kadar önem teşkil eden neydi ki?" diye sordu. "Ölmek" dedi, "sevişmek, sevişmek, sevişmek..."

Fakat belkisine değildi bu sefer. Kendi varlığını olumlamasının Tanrı'nın varlığını kabullenmek olduğunu biliyordu. En fiyasko biçimiydi bu yaşamanın. Tanrı vardı. Tanrı, Tanrı denildiği anda tanınmıştı.

"Tanrı nedir Ümmü?"

"Allah'tır."

"Başka?"

"Başka nedir ki!"

"Tanrı! Beş harfli bir kelimedir Ümmü."

İnanmış mıydı? Belki biraz... Olsundu. Zaten inananlar ve diretenler arasında sürüp giden bir savaştı trajedisi. Kimin neye nasıl ve hangi koşullar altında inandığının bir önemi yoktu. Varsa da tarih kitaplarını ve kahramanlık destanlarını ilgilendirirdi. Bundan sebep; kulağı kesik bir yaşamak mahkumunu ilgilendirmiyordu bu sınıfsal engebe. Koca evren bile şu anda onun için birkaç kentin yan yana gelmesinden ibaret olan acı bir güldürüydü.

Olsundu. İnsan, kendisinin biricik düşmanıydı. Bunun farkında olan bir bilinç, fark ettiğini yazacak bir el; onu yaşatmaya yeter de artardı. Çünkü bu sidik ve sirke kokulu odada bir tek yazarak sıyrılıyordu yaşıyor olmaktan. Bir tek yazarken unutuyordu yaşadığını. Yazdı. Dedi ki, "Bir kedi anlarsa yaşadığını, bir ot bilirse bir gün ezileceğini, bir aslan yavrusu tahmin edebilirse sirklerde dolaşacağını; durmaz, öldürürdü kendisini ya da yaşatmaz, büyütmezdi."



Kaldırdı sevişenlerin çığlığından kulaklarını.

“Bilmek özgürlüğün yitimidir Ümmü” dedi.

Gördüğü Ummü değildi. Tanıdığı kendisi değildi. Başka bir insanı yaşatıyordu uyumsuzluğunda. Her gün uğultusuna çelik suyu veren bu öldürgen usu bir tek salyalarıyla özüyordu. Kapattı kırık parmaklarıyla kulağını. Anladığı şeydu ki; tükenen de çıldıran da inleyen de oydu. Sevişmek yoktu. En sonu bir bıçakla araladı bileklerini. Derinlerde buldu bir şeyi. Ancak sabredemedi ve yaşamak ağır bastı. Havluya koştu. Sardı damarlarını. Ambulansı aradı. Kimse gelmedi. Ne denir diye çok düşündü. Ya dedesi öğrenirse intihar ettiğini! Sustu. Öyle bir sustu ki o gece:

Parkeler, “şıp” dedi.

# Ayhan Ün

## Hangır Hangır Gülmek



Hangır hangır gülüyoruz, gülüyorlar. Gülmeye mecburuz, mecburlar.

Montesquie'e göre iki tür yozlaşma vardır: İnsanların kanunları hiçe sayması ve kanunların insanları suça itmesi. Makro ölçekte değerlendirildiğinde lokal çapta irdelenebilir bu yozlaşmalara yol açan ana etmenlerden birini de buraya ekleyebilme cüretini gösterebiliriz. Durmadan sağımızı solumuzu kaşımamızı, geçmişimizle yüzleşmemizi anımsatmaktan geri durmayan batılı dostlarımızın hiç üzerine uğramadıkları bir gerçeği anımsatmaktan geri durmamalıyız.

Bir tek batılı, günümüz yazarları değil, geçmişe iz bırakmış olanları da pek üzerinde durma gereksinimi duymamışlar bu yüz kızartıcı geçmişin. Sömürgecilik; artık kimsecikler irdelemeye yanaşmıyor bu günümüze dek uzanıp insanlığı kirleten, yozlaşmanın da kaynağında yatan lekeyi.





Bu leke ile birlikte erozyona uğrayan, sürekli var olduğu belirtilen o insanın hayali iyi yönünden de bahsetmeye lüzum kalmamıştır. İyidir aslında her bir birey, ta ki faydanın kıvılcımı gözbebeklerinde yansıyana dek. Niyet dönüşür, kişisel fayda o temiz ruha enfekte eder ve çok zaman almaz enfeksiyonun yayılması; artık fayda uğruna atan yürek dönüşmeye başlamıştır. İhtiras dile vurur, nefes sıkışır, çıldırır o iyi insan... Faydanın, statünün, gücün ele geçiremeyeceği kimsecikler kalmamıştır işte; kiminin fiyatı iki, kimininkiye yirmi iki diyordu oysa az öncesi...

Çilecilerin bilinmeyen faydaları. Sömürünün sömürgeciye getirdiği refah; aydınlanmanın yolunu açan, teknolojik gelişmeyi sağlayan etkendir bu insanlık dışı gerçek. Sömürgeciliktir barbarlığı meşru kılan ve şayet onca iyi insana rağmen bu dönüşümü başarabiliyorsa, o halde sefaleti, adaletsizliği sorgulamanın da anlamı kalmıyordur. Kimi coğrafyalara mazlum olmaktan zevk duymayı kodlayan tahakküm kendi coğrafyasına da ırkçılığı, saldırganlığı enjekte etmiştir aynı zamanda. Kara altın için sıkılan kurşunlar, fırlatılan füzeler, çevrilen entrikalar hüzünden demlenenler için ruhu besleyen taze can suyu olurken, kurşunu sıkan, saldırganlığının doruklarındaki haz duymakla kalmıyor, toplumunun refahı uğruna da sağlıyordu tüm bunları ve öyle veya böyle alkışlarla karşılanıyordu, karşılanacaktır. Tahakküm için savaşın parçası; kültürel dönüşüm. Düşünümün önünü tıkayan aydınlanmış akılsallık ve kültürel yapay üretim gericiliğinin de yolunu açmaktadır ve bu döngü ayrımcılıkla, ırkçılıkla ve şiddetle beslenmiş bir coğrafyayı tekrar besliyordur.

Gerçekleri dile getirmek. Mazlum olmanın, hüzünden beslenmenin pençesine düşmemişler için elini ateşe uzatmaktan farksız. Mesele şarklı veya garpli olmakta yatmıyor esasen. Gerçekleri dile getirebilmekte, dilin söylediğiyle pratiğin örtüşmesinde yatıyor ve gerçeklerden kaçan sanatçının özgürlük davasını pek de inandırıcılıkla ilişkilendirmek anlamsızlığa dönüşüyor. Böylesi bir durumda çarpıklıkları irdelemeyi salık veren batılı dostlarımızı tatlı bir gülüşle karşılayabiliriz. Bu hangir hangir gülüşe onları da davet eder ve vicdanlarımızın kurtuluşunu kutlamaya cüret eden benliğimizi hep birlikte korumuş oluruz.

## ROMANA KANAT ÇIRPAN BİR ÖYKÜ; FIRTINA KUŞU

1986 yılında yayımlanan Sevginin Eşsiz Kışı adlı öykü kitabında yer alan Fırtınakuşu öyküsü büyüüp serpilerek Ölü Erkek Kuşlar'a dönüşür. Yazarın kendini göçmen bir kuş olarak gördüğünü de sayarsak romanın kendi kanatlarıyla uçmaya baştan sona muktedir olduğu söylenebilir.

Adını Düşköy koyduğu bir sahil kasabasının yazlık sinemasında başlar roman. Yalnız bir kadın, amatörce ve imkânsızlıkların izin verdiği kadarıyla çektiği "sanat" filmini İstanbul'dan tanıdığı eşe dosta göstermek için tedirgin beklemektedir.

"Büyük aşklar yaşamış olanlar, aşka inanmayanlar, inanıp da kimseyi sevmeye değer bulmayanlar, sevip pişman olmuşlar, sevmeyi bekleyenler, iş işten geçmişler, gelgeç ilişkilerle idare etmeye çalışanlar, durmuş oturmuşlar-oturamamışlar, uslanmışlar-uslanmamışlar, duyuları körelmişler, tövbekârlar, modası geçmişler, dağıtmışlar, bileklerini jiletlemişler, değişik seçenekler arayanlar, boş vermişler. Bu gece hepsi gelecekler. Gelmeliler. Son on yılın en büyük aşk faciası karanlıklardan çıkıp gözler önüne serilecek bu gece, bu sinemada..."

Kendi kelimeleriyle "son on yılın en büyük aşk faciasının" enkazı, başkahramanımız Suna, atlattığı badireler sonucu sığınak dediği köhne evde gelgitler içinde nefes almaya çalışıyor. Eşyanın tabiatına ters bir biçimde afet esnasında değil de her şey bittikten sonra sığınağa çekilmesi oldukça manidar gelse de yazar bunu özellikle Suna'nın savaştan kaçmayan, ancak fırtına bitip sular durulduğunda yaralarını sarabilmek için tenhaya sığınan karakterine vurgulamak için yapıyor. Suna, savaşçı olduğu kadar kırılğan, asi olduğu kadar anaç, gözü kara olduğu kadar mülayim bir kadın. Bizden biri. Terk edilme şeması yüzünden bütün ilişkilerinde, gördüğü bütün kötü muamelelere rağmen sonuna kadar direnen ama yolun sonuna

geldiğinde de gözünü kırpmadan gemileri değil limanı yakabilen biri. Terk edilme travması öyle yalın ve ajite edilmeden anlatılmış ki; okuru anne ve babasını küçük yaşta kaybeden yetim Suna'yı sarıp sarmalamaya itiyor.

1991 yılında yayımlanan roman, 1992 yılında Yunus Nadi Roman Ödülü'nü alarak kendini ispatlamış.

**Selva Ezgi Yücel**

1991 yılında yayımlanan roman, 1992 yılında Yunus Nadi Roman Ödülü'nü alarak kendini ispatlamış. O yıllar için oldukça cesur bir roman olarak, zamanının kılı kırk yaran eleştirmenlerince didik didik konuşulduğu tahmin edilebilir. Hatta Unutmak isimli anı kitabında İnci Aral bundan da bahseder, o dönemin erkek egemen edebiyat dünyasında taşradan gelmiş bir “kadın yazar” olarak sıklıkla itilip kakıldığını anlatır. Eril dilin kadın yazar olmayı bile alay konusu edebilmesi ise apayrı bir yazının konusu!

Hikâyenin özüne inerse; ikisi de zor ve keskin karakterler olan Suna ve Ayhan birbirlerini ve kendilerini törpüleyerek dingin bir evlilik sürdürmektedirler. İlişkilerinin başında Suna'nın bağımsız ve özgür bir birey olmasını ilişkilerinden de üstün ve öncelikli tutan Ayhan, Suna'yı da bu anlamda terbiye edebilmek için normal bir evlilikte söze dökülmesi dahi bir tabu olan bir takım kurallar geliştirir. Örneğin, Suna'nın kendisine yemek pişirmesini, bulaşık çamaşır gibi işlerini halletmesini istemez, bunun için de herkes kendi yemeğini kendisi hazırlar, alışverişlerini bile ayrı ayrı yaparlar. Hatta pişirdiklerinden zaman zaman birbirlerine ikram ederler. Her ikisi de önceden haber vermek koşuluyla kendi arkadaş çevreleriyle evde ya da dışarıda programlar yapabilirler. Pek tabi ki bu şartlar altında ayrı odalarda ve ayrı yataklarda uyumaları da gayet normaldir. Daha da ilginç bütünü bu kuralları bir akşam birlikte tek tek bütün maddeler üzerinde çalışarak hazırladıkları bir protokolle resmiyete dökerler. Suna'nın protokolün gereklerini yerine getirmekten kısa sürede pes edeceğinden emin olan Ayhan, gerçek bir birey olmanın, iki kişinin birbirinden hem bağımsız hem de yürekten bağlı olmasının, toplumun dayattığı ikiyüzlü ahlak anlayışına karşı çıkmanın bu protokolden geçtiğine inanmaktadır. Kendini her ne kadar özgürlükçü ve aydın bir erkek olarak görse bile aslında egolu ve pasif agresif biridir Ayhan. Suna ilk zamanlar zorlanmasına rağmen sözleşmelerine sadık kalarak Ayhan'ı büyülemiştir. Ayhan umutsuzca çıktıkları bu yolda kendini gerçekleştiren ve tüm kırılma ve çöküşleriyle baş eğmeyen bir ağaç gibi duran Suna'ya asıl o zaman âşık olur. Romanın en çetrefil kısmı burada başlar; Suna, Ayhan vasıtasıyla tanıştığı, sayesinde birlikte çalıştıkları, evli ressam Onur'a umarsızca âşık olur. Burada küçük bir parantez açmak istiyorum; Suna, macera aradığı için ya da Ayhan'ı sevmeyi bıraktığı için –zaten birini sevmeyi nasıl bırakabilir ki bir insan bilinçli bir şekilde, karar vererek?- Onur'a âşık olmaz. Bir akarsuyun zahmetsizce yatağını bulması gibi, rüzgârın dalları okşayarak esip geçmesi gibi doğal bir biçimde Onur'dan etkilenir.

“Ama neden bir başkasını da sevmeyeyim? Neden beş-on-yüz kişiyi de sevmeyeyim. Neden Ayhan da bir başkasını ve daha başkalarını sevmesin? Neden insanları kurulu düzenlerin içine hapsedip sevmeye özgürlüklerini ellerinden alıyorlar? Ne diye onları evlerle, eşyalarla, çocuklarla bağlayıp özelemler, engeller, olmazlıklar ve acılar içinde bırakmayı düzen sayıyorlar? Karşıyız elbette bu tuzaklara biz, karşı olacak, karşı çıkacağız Ayhan'la... Ben hem onu hem Onur'u seveceğim özgürce. O da isterse bir başkasını sevsin...”

Burası eleştirmenlerin topa tuttuğu kısım; Suna Ayhan'a Onur'a âşık olduğunu itiraf eder. Bu noktada işler epey karışır. Ayhan bir gün ilkellikle isyan ederek, bazen tatlılıkla her şeyi çözebileceklerine inanarak Suna'yı ikna etmeye çalışır. Onur ise basiretsiz bir biçimde olanlarda hiçbir sorumluluğu yokmuş gibi davranır. Romanın bundan sonraki kısmı bazen yavaş bazen hızlı ama hep yokuş aşağı yuvarlanarak devam ediyor.

Yayımlandığı yılların temayülleri göz önünde bulundurulduğunda kitabın, feminizmin henüz yeni konuşulduğu, değil evli bir kadının âşık olması, bekâr bir kadının bile âşık olmasını ayıplayan bir toplumun mürebbiye kılıklı bakışlarından acımasızca nasibini aldığını tahmin etmek hiç zor değil. Son olarak, İnci Aral kısa öykülerinde bile karakter tahlillerinde çok güçlü, edebi dili ve toplumsal gerçekçiliğiyle öne çıkan maharetli bir kalem, bütün eleştirilere kafa tutup, konuşulmayı, hasıraltı edileni bütün çıplaklığı ile yüzümüze vuran cesur bir yazar. Bu bakış açısıyla okunduğunda çok daha iyi anlaşılabilir bir cesareti ve özgünlüğü var. Yaşadıkça yazması dileğiyle.



Yazı-Yorum Dergi olarak zaman zaman bize eşlik eden, öykülerini bize emanet eden, yol arkadaşlarımızla onların öykü yolculukları hakkında konuşmak istedik. Hem bizler hem okurlarımız bizlere öykü gönderen yazarlarımızın öykü yolculuklarını öğrensin ve bu yolculukta bakış açılarını değiştiren, onlara yazma şevki veren yazarları tanısın istedik.

İki soru sorduk kendilerine;

- Edebiyatın çok özel bir türü olan öykü ile tanışmanız nasıl oldu ve kendi edebi yolculuğunuzu siz kurgulamış olsaydınız eğer bu yolculuğun sonunu nasıl yazardınız?
- Bu yolculukta size eşlik eden/etkileyen öykü yazarları kimlerdir?

•Otuz yılı aşkın süre Mali Müşavir olarak çalıştım. Sayılar dünyasını hiç sevmedim. Ancak almış olduğum eğitim beni o yöne sürükledi. 2019 yılına kadar edebiyat dünyasını okur olarak takip ediyordum. Ataşehir Belediyesi Yaratıcı Yazarlık atölyesinde Elif Ece Kırmımlı'yla yollarımız kesişti. Bu tarihten itibaren önce yüz yüze daha sonra online olarak devam ediyorum. Tesadüf Buluşmalar adında 7 kadının ortak öykü kitabı bu yıl yayınlandı.

Eğer bu yolculuğun sonunu ben kurgulamış olsaydım Büyülü Gerçeklik öyküleri yazmak isterdim. Camdan kat kat yapılmış öykü evinde her kuşaktan iki öykü yazarıyla yuvarlak masa etrafında toplanmayı, bugün ne yazmak istediklerini sormak isterdim.

•Sabahattin Ali, Tomris Uyar, Sevgi Soysal, Murathan Mungan, Aziz Nesin, Erdal Öz, Sevim Burak. Dünya edebiyatından James Joyce, Edgar Allan Poe, Italo Calvino ,Gogol.



**Fethiye Demirsöz**

•Edebiyat ile ilgilenmeye şiir yazarak başladım. Lise yıllarımda çoğu zaman okuduğum şairlerin etkisi altında kalarak yazdığım bu şiirler daha sonrasında Ece Ayhan ile tanışana kadar düz bir çizgide devam etti. Ancak o günlerde -şiir yazarken- kendimi ifade etmekte yetersiz olduğumu fark etmiştim. Bir bakıma kendimle yüzleşmek gibiydi bu farkındalık. Kendimi kendime anlatmada şiirin bir araç olarak bütün sorumluluğu üstlenemeyeceğini kavramıştım. İşte öyküyle tanışmam da tam olarak bu günlere denk gelir. Örneğin yerli öykücülerimizden Sait Faik'in "Hişt Hişt" adlı öyküsünün üzerimdeki etkisini haftalarca atamamıştım ya da Çehov'un "Bozkır" adlı öyküsünden sonra okuduğum Sartre'in uzun öyküleriyle birlikte şekillenen ilginç pesimist muhakemenin zihnimi kurcalamasının önüne geçememişim. Neticesinde de öykü yazmaya karar vermiş olmalıyım. İlk öykümün öykü teknikleri açısından kusurlu olması başlarda beni öyküden uzaklaştırıyor gibi olduysa da her yazdığım öyküden sonra vazgeçilmezlerim arasında yerini almaya başlamıştı benim için yeni olan bu tür. Şimdilerde de devam etmekteyim yeni yaratımlar peşinde koşmaya. Ve eğer kendi edebi yolculuğumu çizmem mümkün olsaydı; muhtemelen talihsiz bir sonla bitirmek isterdim. Son öykümü çivit badanalı bir kentte yazmak isterdim. Kuşsuz, çiçeksiz, ışıksız bir öykü dağarcığı... Çünkü ancak böyle bir son gerçekçi olabilirdi ve insan ancak bu sayede uzatabilirdi ayaklarını Galata'dan Bizans'a...

•Süreç içerisinde elbette ki pek çok yazarla tanışıyoruz. Kimi zaman bizi fazla etkileyip özgünlüğümüzü baltalarken kimi zaman da ufkumuzu açabiliyorlar. Üstelik şahsen -olumsuzlansa bile- bir yazarın yazısıyla biyografisi arasındaki denge-dengesizlik de beni epey etkiler, önemlidir. Yine de bu soruya net bir cevap vermektense dürüst bir cevap vermem daha doğru olacaktır. O da şudur; öykücülüğünden etkilendiğim yazarlar her ne kadar yazın hayatımda bana eşlik etse de, benim öykü yazarken etkilendiklerim öykücü değildir. Yani bir öykücüden tastamam etkilenmem. Bir şairdir öykü yazarken dahi usumdan çıkmayan: Ece Ayhan. Yarattığı dil öykü tekniğimin temelidir. Kurgusal açıdan da gerek Kafka'nın gerekse de Oğuz Atay'ın öykülerimde önemli bir yer tuttuğunu söyleyebilirim.



**Berşan Koca**

•Çocukluğumun masallarından bir türlü çıkamıyordum. Hayatımda, bir varmış bir yokmuş gibi başlıyordu her şey. Ya, bir tilkinin kuyruğuna takılıyordum, ya da nenemin masallarının izini sürüyordum alabildiğine. Hiç durmuyordu usumda cümleler, hiç tükenmiyordu sözcükler, hiç susmuyordu beynimde ki masal anlatıcı.

Dolup taşarken duygularla yüreğim, yolumu kesti Zeynep Eşin. Set çekti önüme, "dur" dedi... Gitme masalların peşinden, bir var olup, bir yok olma. Bırak kalsın çocukluğunun kuytu köşesinde. Öyküye aç yüreğini, kendini bulmalısın yazdıkça. "Anlatma göster" dediği günden beri öykülerle dolup taşıyorum. Öykülerde yaşanmışlıkları yaşatırken onlarla birlikte yaşıyorum her anı. Her öykü yazdığımında aslında kendi öykümü tamamlıyorum. Edebi yolculuğum, yazma merakım, hayallerim, masallara olan özlemim ile öyküleşti.

•Öykü Kitaplarıyla ilkokuldan beri iç içe olmama rağmen öykü yazmaya hiç cesaret edememiştim. İçimde ki öykü madenini bulmama yardım eden Zeynep Eşin, Sabahattin Ali, Ömer Seyfettin, İrfan Yalçın, Sevim Burak, Orhan Kemal,



**Ebru Oğuzhan Yeter**

•Her insanın ayrı bir hikâye olduğu bu hayatta önce masallar giriyor hayatımıza, tertemiz zihinlerimiz de dört nala koşan prensler, üvey annesinin elmasını yemek suretiyle ölümün eşiğine gelmiş prensesler, büyük annemizi bir lokmada mideye indiren kurtlar, cadılar, büyücüler, cüceler, devler pastadan evler... Zihnimizde kalan her kelimesiyle ders çıkarmamız gereken masallardan kitaplar ekleniyor bu yolculuğa... Okudukça da her kitap her öykü daha fazla yaklaştırdı yazmaya beni. Yolculuğa başladığım anda heyecanım her gün daha da arttı. Bu yolda daha iyisini yazabilmek adına ne yapılabilir diye araştırmaya girdim. Kendimi geliştirmeye her kelimeye anlam yüklemeye her anlamı paylaşmaya olan heyecanım her gün bir kat daha artarak çoğaldı. Şimdi bu yolculuğu kendim kurgulamış olsaydım hala bir şeyler öğrenmeye çalışan yazan bozan sonra tekrar yazan bir hikâye yazarı olarak devam ederdim yolculuğa...

•Benim yolculuğumda bana eşlik eden destek aldığım cümlelerin altını çizdiğim yazarların hangi birini yazsam, diğerini veya diğerlerini daha az sevdiğimden değildir. Sabahattin Ali, Yusuf Atılgan, Tezer Özlü, Zülfü Livaneli, Dostoyevski, Franz Kafka, Oğuz Atay, Vedat Türkali, Adger Allen Poe, Virginia Volf, Stefan Zweig... biri beni durdursun asla sonu yok listenin.



**Sezen Doğan**



•Merhaba. Gösterdiğiniz ilgiye teşekkür ederim. Öykülerimin dergide yayımlanmasından dolayı büyük bir memnuniyet duyduğumu da belirtmek isterim. Sıkı bir roman okuyucusu olarak edebiyatın diğer türleriyle pek ilişki kurmuyordum. Kalın kitaplarla sıkı fıkı olmak, yazarın okuyucularına tüm detaylarıyla anlattığı karakterlerin sonlarını merak ediyor, sonra diğer kitaplarına geçiyordum. 'Ne bulursam okurum' dan çok, yazarları seçmek ve onların kurduğu hayal dünyalarında gezinmekten ayrıca bir keyif alıyordum. Fakat gözden kaçırdığım bambaşka bir edebi tür vardı. Bunun da adına 'öykü' diyorlardı. Hobi olarak öyküler yazabileceğime karar verdikten sonra Sabahattin Ali, Orhan Kemal ve Tomris Uyar gibi değerli yazarların yazdıkları öyküleri elimden düşürmez oldum ve bana da yol gösterici oldular.

Kendi edebi yolculuğumu ben kurgulamış olsaydım eğer, bu yolculuğun sonunu iyimserlikle yazardım. Kendi kendime torpil geçtiğim söylenebilir. Gelişme bölümünde başıma bazı aksilikler gelse de iyi ve güzel bir sonla bitirirdim. İntihar etmez, hapse düşmez, ölmez, sakat kalmazdım. Çünkü bu tür argümanlar yazarlar tarafından çok kullanılıyor. Mutlu sonla biten her iyimser öykü, beni daha çok etkilemiştir.

•Öykü yazarlarından Sabahattin Ali, Orhan Kemal, Sait Faik Abasıyanık, Aziz Nesin ve Tomris Uyar, halk dilini en etkin biçimde kullandıklarından dolayı hobi amaçlı çıktığım bu yolda bana eşlik ediyorlar.



**Mustafa Deniz Serter**

1-Eskiydi. Çehov vardı. Sait Faik Abasıyanık. Beni onlarla tanıştıran annem. Bir de ortaokul öğretmenim. Önceleri şiir denemelerim olmuştu ortalama her genç gibi. Sonra okuduğum kitaplardaki karakterler girdi yaşamıma. Kitap bitse bile onlar kalıyorlardı. Benimle birlikte okula geliyorlar, sokakta yanımda yürüyüp konuşuyorlardı. Bazen de ben onlar oluyordum. Kim kurgu, kim gerçek karışıyordu. Çocukça bir oyun gibiydi aslında. Onlar gibi konuşmaya çalışmak, onların gittiği yerlere benzeyen yerlere gitmek, sevincimi, hüznümü onlar gibi yaşamaya çalışmak çok keyifliydi. Bir süre sonra bu karakterler kendi kurgularını yaratmaya başladılar.

Üniversite, yaşama tutunma çabası gibi dertler başlayınca otuz beş yaşlarına kadar iç dökmeler dışında öykü yazmadım. Ancak bu yazmadığım zamanlarda, içimde bir sürü hikâye biriktirdiğimi fark ettim. Şansıma yaşam karşıma iyi öykücüler çıkardı. Onlarla çalıştım. Öğrendim. Yazdıklarım bir yerlerde yer almalı artık diye düşünüp dergilere, fanzinlere yolladım. İlk kitabım da 2020 yılında Geri Viteste Hız Yapanlar adıyla Eksik Parça Yayınevi'nden çıktı.

2-Biraz söz ettim aslında yukarıda. Öyküyle tanışmam Çehov ve Sait Faik Abasıyanık sayesinde oldu. Yazar olmaya Jack London'ın Martin Eden'ini bitirince karar verdim. Klasik Rus yazarlarının hemen hepsini çok sevdim. Suç ve Ceza'yı okuyunca yaşama bakışım değişti diyebilirim. Ben genel olarak okuduklarımdan çok etkisinde kalan biriyimdir. Bazı kitapları okuyup bitirdiğimde kitap yaşamaya başlar. Oğuz Atay Tutunamayanlar da bu yolculuğun başucu eşlikçilerindendi tabii. Leyla Erbil, Sevim Burak'la tanıştım daha sonra. Ferit Edgü ışık oldu. Stefan Zweig ses oldu. Knut Hamsun'un Açlık kitabını bitirdikten sonra daha az yemeye başladım. Hatta açlık duygusunu içselleştirmek için aç kaldım mümkün olduğunca. Edip Cansever Tragedyalar yüksek sesle ara ara okunmalı bence. Ömür İklim Demir, Mehmet Fırat Pürselim, Türker Ayyıldız. Fuat Sevimay'ın Anarşik kitabındaki karakter ara sıra gelip ifade verir bana. Adı bilinmeyen yazarların çok iyi öykülerine denk gelirim bazen fanzinlerde. Kısacası kendi adıma kalabalık bir yolculuk bu.



**Cenk Uras**

•Benim yazma yolculuğum bir şarkının bana hissettirdiklerini ve zihnimde uyandırdıklarını kaleme dökmek istememle başladı. Şarkının adı The Couch, Alanis Morissette'in sözcükleri cömertçe kullandığı, çeşitli hikâyelere dair ipuçları barındıran oldukça yoğun bir parça. Bu şarkıyı dinlerken zihnimde canlanan hikâyeleri yazmaya başladım. 13 yaşındaydım, yazlıktaydım, gün boyu aynı şarkıyı dinleyerek sayfaları dolduruyordum. Yazı yazmanın, bir öyküyü kurgulamanın, hayal etmenin ve hayal ettiklerimi kağıda dökmenin ne kadar keyifli olabileceğini o zaman keşfettim. Bu yolculuk zaman zaman tökezlediğim, bazen tek bir satır bile yazamadığım, hayal kurmakta bile zorlandığım molalarla bölünen bir yolculuk; çünkü hayat böyle bir şey aslında. Yolculuğun sonunda değil ama illaki bir noktasında bir kitabım olmasını çok isterim. Bir kitabı elime alıp içinde kendi sözcüklerimle karşılaşmak benim yolculuğumun zirvesi olacaktır.

•Yazı yazmaya başladığım dönemde Buket Uzuner'in tüm kitaplarını okumuştum. Buket Uzuner, özellikle "Kumral Ada Mavi Tuna" ile içimdeki yazma isteğini ateşlemişti. Uzun süre yazmaya ara verdikten sonra Ayfer Tunç'un kitapları, "Yeşil Peri Gecesi" örneğin, bana yazmanın tadını yeniden hatırlattı. Bir de Atilla Atalay'ın öykülerinin benim için yeri ayrıdır. Yazdığım öykülerde Atilla Atalay'ın izlerini görüyorum bazen; yıllar önce okuduğum bu yazarın zihnimin ve ruhumun derinliklerine işlediğini anlıyorum bu sayede.



**Deniz Mat Artun**

• “Yol, herhangi bir bireysel yaşamın döngüsünden daha fazla bir şeydir. Doğar, serpilir, tükeniriz. Yol hiç tükenmez. Biz dalgayız, yol deniz,” der Ursula K. Le Guin... Benim yolum da beşinci sınıfa giderken öğretmenimin verdiği yarım öykülerdeki insanlara sonlar uydurmakla başladı. Benden başka biri önüme kocaman bir yol açmış... Gerçekten farkına vardığımda otuzuma iki vardı. Sonrasında her biri kendi başına darmadağın olan ve gözüme batan ne varsa derleyip toplama telaşıyla gelip oturdular öykülerimin orta yerine... Onlar giderek çoğalsın ve dalgalar tarafından büyütülsün istiyorum... Kıyıda elimde defter ve kalemle yeni arkadaşlar armağan edeceğim onlara, içlerinde yorulan olursa diye de havluyla bekleyeceğim. Onlar üşürse ben de üşürüm...

•Sait Faik'in Havada Bulut'undaki Yorgiya'sıyla başladı her şey. Sonrası Sabahattin Ali, Vüsat O. Bener, Fakir Baykurt, Sevgi Soysal, İnci Aral, Oya Baydar, Ursula K. Le Guin, Marquez...



**Duygu Harmancı Karagülle**

1-Çocukken çok kitap okurdum. Bu yaşımda okuduğumdan bile fazla diyebilirim. Öyküyle tanışmam da hem okulda hem okul dışında elime geçen her şeyi okumam sayesinde oldu haliyle. Gülten Dayıoğlu'na hayrandım çok küçükken. Defalarca okumuştum öykülerini. Biraz daha büyüdüğümde O. Henry'nin açık uçlu veya sürprizli sonlarından etkilenir oldum. Üniversite dönemindeyse Poe, Kosinski ve Lovecraft'ın karanlık dünyalarından epey etkilendiğimi hatırlıyorum.

Kendi edebî yolculuğumu kurguluyor olsam sonu muhtemelen sessiz sakin, gözlerden irak bir yerde son romanıma ya da öyküme noktayı koyduktan sonra yazmaktan elimi eteğimi çekip ortadan kaybolarak olurdu. Belki de o son kitapta adımları değiştirdim ve o uzak diyardan kitaba bir şekilde ulaşan okurları izledim gizlice; kitabı benim yazdığımı anlayabiliyorlar mı, sesimi nihayet bulmuş muyum diye. Bunu yaparken de çokça gülümserdim muhtemelen.

2-Kalemime hayran olduğum eski-yeni çok isim var tabii ki, haksızlık etmek istemem kimseye. O yüzden beni en çok etkileyen, edebiyattan ne anladığımı en iyi ifade eden, yapıtlarını okurken bazen yazma işini onlar gibi yapamayacaksam bırakmam gerektiği hissine kapıldığım yazarlardan birkaçını sayayım. Bizden Onat Kutlar, Demir Özlü, Ayfer Tunç ve Aslı Erdoğan diyebilirim. Bu dört yazar birbirinden pek çok açıdan farklı olsa da, yazdıklarında beni içine alan şey benzer sanırım. Hayatın çok zor ve sert yanlarını, müthiş bir dil kullanımı ve doğallıkla veriyorlar. İnsana çok ağır gelen meseleleri hiç duygu sömürsüne, abartıya girmeden, ince bir bıçakla kalbinizi çizer gibi anlatıyorlar. Bu arada, hocam Faruk Duman'ı da anmadan geçemeyeceğim. Kendisinin yazma sürecimdeki etkisi ise yalnızca yazar değil, yazılana çok farklı yönlerden büyük bir netlikle bakabilen bir editör olarak da büyük. Öyküde "eksiltmenin, azaltmanın" ne olduğunu en net şekilde kendisinin öykülerime yaptığı eleştiriler ve sunduğu son derece isabetli öneriler sayesinde kavradım diyebilirim.

Yabancı yazarlardan beni gerek dili kullanım şekilleri, gerek yapıtlarının duygusal derinliği ve çok katmanlı oluşu, gerek de hayal güçlerinin sonsuzluğuyla çok etkileyen isimlerden ilk aklıma gelenler de Edgar Allan Poe, Franz Kafka, Sadık Hidâyet, Ernest Hemingway, Ursula K. Le Guin ve Yukio Mishima.



**Elif Derviş**

1-Babamın kupon biriktirip tüm sayılarını alamadığı için kazıklandığını defaatle dillendirdiği, sırtları altın yaldızlı Grolier International Americana ansiklopedisinin birinci sayısında a harfinde “Abasıyanık Sait Faik” vardı. Bir de Adana. Adana babamın iş gezilerine gidip çizgisiz karpuzla döndüğü yerdi de Abasıyanık yeni bir kandil olmuştu. O kandil yıllarca yandı. Öyküyle tanış olmam o döneme denk geliyor. Okuldaysa Ömer Seyfettin, Kemalettin Tuğcuyla ve sanırım Platon’un “Devlet” kitabına kadar her şey normal seyrinde devam etti. Kopuş değilse de sadece başka yollara sapmak gibi oldu ama hep kitaplarla olan yoldaşlığım sürdü. Sait Faik’in “mahalle kahvesi” kitabını tekrar okumak bir nevi öze dönüş oldu. Tüm türleri terk ettim. Sadece öyküye yoğunlaşmaya niyet ettim. Hâlâ da kendimle kavilleşmemin gereğini yapmaya çalışıyorum. Sadece öykü okuyorum. Farklı yayınevlerinden çıkan kitapları, matbu ve dijital dergileri takip ediyorum.

Afili hayal kurmayı pek sevmiyorum. Yani şu; hepimiz mutlu sonla biten filmleri izlemek istiyoruz ama hayat maalesef öyle değil. O sebeple daha gerçekçi ve tek gerçeğimiz olan ölümlerle karşılaşınca ardından birkaç cümle kalması yeter. Bir de mezar taşıma “yazar” yazması daha anlamlı olurdu.

2-Hiç kuşkusuz Sait Faik ve Selçuk Baran, Haldun Taner, Vüs’at O. Bener ama yakın zamanda Kâmil Erdem’in “Yok Yolcu” ve “Şu Yağmur Bir Yağsa” kitaplarını okudum. Yok Yolcu’da sokağın diliyle yazdığı öyküde (çıkamaz sokak) “kısırim, kıraç da olsa hiçbir düzlüğe varmıyorum” cümlesini okuduktan sonra, ne kadar sığ, yavan öyküler yazdığının farkına vardım. Hasan Ali Toptaş “Ölü Zaman Gezginleri”, “Geçmiş Şimdi Gelecek”, İsağag Uygur, Eskiciyan’ın Konteyner Zaafı, Patetes Jazzı, Metropol Ninnisi etkilemişti. Özellikle şiirsel dili hoşuma gitmişti. Birgül Oğuz’un “Hah!” da aynı frekansta şiirsel ve etkileyiciydi, Nazlı Eray, Yavuz Ekinci, Sema Kaygusuz, Necati Tosuner, Pelin Buzluk, Eylem Ata Güleç, PolatÖzlüoğlu, Ömür İlkin Demir, Ali Teoman, Murat Özyaşar, Ahmet Büke, Hakkı İnanç, Ayşegül Devecioğlu, Fuat Sevimay, M.Özgür Mutlu, Emin Gürdamur, Şermin Yaşar, Evşen Yıldız gibi isimlerin kitaplarını da severek ve sayfalarını çize çize okudum. Çehov, Maupassant ve nerdeyse memleketteki herkese okutmayı khk (bilerek ve isteyerek khkyı küçük harflerle yazdım. khk zorbalıktır bu zorbalığı iyi bir şeye alet edersem sevineceğim) ile zorunlu hale getirmek istediğim “Dino Buzzati Tanrı Görmüş Köpek” vazgeçilmez ecnebi öykücülerim arasında. Saramago’nun Ölümlü Nesnelere, Yine Cortazar, İtaloCalvino, harika sonların adamı O. Henry, Georges Bataile, Eduardo Berti, Herman Melville ,Sadık Hidayet ve şimdi okuduğum Gassan Kanefani’nin ülkesiz ve bir o kadar ihtişamlı dili etkiledi. Ana dilimde de öykü okumaya çalışıyorum. Bunlardan; HelîmYusiv’u Türk okurun da okuması gerektiğini düşünüyorum. Bawer Ruken, Yıldız Çakar, SidarJir, Ferhadê Mihemed, Ömer Faruk Baran, Mihemed Ronahi gibi isimleri okudum. Ana dilimde okumanın apayrı bir güzelliği var.



**İbrahim Tekpınar**

1-Okuma ve yazma eylemi kim olduğumu sorgulamaya başladığım zamanlardan beri hayatımın ilk sıralarında yer alıyor. Henüz ortaokuldayken düzenlenen kompozisyon ve şiir yarışmalarını sıkı bir şekilde takip ederdim. İlk katıldığım yarışmadan olumlu dönüş alamamıştım. Yine de pes etmemeye kararlıydım. Bir kez daha yazdım, bir kez daha ve bir kez daha. En nihayetinde düzenlenen şiir yarışmasından birincilik elde etmiş, hayallerime sığmayacak bir mutluluk yaşamıştım. Bu benim için son değil güzel bir başlangıç olmuştu. İlk zamanlar yazdıklarım şiir ile sınırlıydı. Ancak kabuğuma sığamadığımı hissediyordum. Üç yıl kadar önce bir yayınevinin düzenlediği antoloji çalışması için öykü yazmaya karar verdim. Öykü kitaplarını her ne kadar büyük bir keyifle okuyor olsam da bunun için ilk kez kalem oynatmak kolay değildi. Düşündüm, çalıştım, uğraştım ve dosyayı yayınevime ilettim.

Birkaç hafta sonra olumlu yanıt geldi. Öyküm antolojide yayımlanacaktı. Bu benim için büyük bir motivasyon olmuştu. Sonuç olumsuz olsaydı dahi vazgeçmeyeceğim aşikârdı. İlk yazdığım öykünün kırk beş yazarın eserinden oluşan bir antolojide yer almasını açıkçası beklemiyordum. Çünkü daha önce yazdığım öyküyü hiçbir yayıneviyle ya da dergiyle paylaşmamıştım.



**Meltem Terzioğlu**

Bu da beni yapabileceğime inandıran unsurlardan biri oldu. Yeniydım ve önümde uzun bir yol vardı, bunun da farkındaydım. İlk öyküm yayımlandıktan sonra başka editörlerin ve oluşumların da öykülerimi değerlendirmeye almasını istedim. Gelecek yorumları merak ediyordum; yanlışlarımı, eksiklerimi görmek istiyordum ve ikinci yazdığım öyküyü Düşünce Dergi'ye ilettim. Oradan da olumlu bir yanıt geldi. Dergiyi elime aldığımda hayallerime bir adım daha yaklaştığımı hissettim. İnsanlara ulaşabilir olmanın hazzıysa çok başkaydı. Bu konuda sevgili Yazı-Yorum Dergi'nin yani sizlerin emeğini göz ardı edemem. Benim bir derdim vardı ve bunu insanlarla paylaşma isteği yazdığım her öyküde katlandı. Sizler de bu süreçte her daim yanımdaydınız. Şimdi geriye dönüp baktığımda ilk yazdıklarım bazen yabancılaşma duyabiliyorum. Yaptığım betimlemeler, uzun cümleler gözümü tırmalıyor. Bu yabancılaşmanın kötü bir durum olduğunu düşünmüyorum, aksine tırmandığım merdivenlerden bir basamak daha yukarıda olduğumu hissediyorum.

Kendi edebi yolculuğumu ben kurgulamış olsaydım elbette mutlu sonla biten bir hikâyeye kaleme alırdım. Hissettiklerim, isteğim, temennim yazmak eyleminin hayatımdan hiç eksik olmaması. Güzel ancak oldukça yoğun bir dönemden geçiyorum ve aktif bir şekilde okuyup yazamadığımı hissediyorum. İşte bu his yazamadığım her gün beni ufak ufak yiyip bitiriyor. Bunun sonsuza dek süreceğini hayal edemiyorum. Belki milyonlara ulaşamayacağım ki bu esas hedefim değil. Fakat kurguladığım bu hikâyede beni anlayacak insanların varlığını görebilmek en büyük mutluluğum olacak. Sayıca az olsa da beni anlayan insanlarla yeni öykülere yelken açmaktır hayalim.

•Bu soruyu duyunca aklıma gelen ilk isim Stefan Zweig oluyor. Başarılı bir şekilde yazdığı eserlerindeki psikanaliz dokunuşları beni çok etkiliyor. Yarattığı karakteri yaşatıyor insana. Ki kendisi sadece öyküyle de sınırlı kalmıyor biliyorsunuz. Daha sonraki öykücü ismi için çağdaşlardan ve yaşıtları olan yazarlardan Edouard Louis'i söyleyebilirim. Bir derdi var ve bunu okuyucuya iyi aktarıyor. Ülkemiz yazarlarından ise uzun bir liste haline gelecek çok değerli kalemler söylenebilir tabii. Çağdaşlardan konuşacaksak mutlaka okunması gereken öyle güzel isimler var ki... Melisa Kesmez, Mustafa Çiftçi, Ethem Baran, Polat Özlüoğlu, Mehmet Fırat Pürselim, Fuat Sevimay, Ayça Erkol, Hakan Sarıpolat... Okurken büyük lezzet duyduğum çağdaş yazarlar arasından sadece birkaç isim. Anlatacakları bol, kalemlerinin mürekkebi ıslak olsun.



# Meltem Kaysuk

## İNSAN OTU

Verilmişti sözler  
Bağlı kalacak ona  
Çıkardı cebinden kağıt kalem  
Yazdı şiir Malik' e  
'Sen ey okyanusun sahibi Malik  
Gözlerim faltaşı  
Ağzım açık  
Kanatlarım gergin  
Bir avucumdan kaygan kuyruğunun  
Pulu düştü yere  
Sesini duydum  
Acısını hissettim  
Bir avucumda taş, kum, çamur  
Kayaların altında çalkalanır sevgim  
Dudaklarında ki duru tat  
Dudaklarımda şimdi  
Olgun meyvelerinden ısırınca  
Kaygan vücudundan  
Bebeklerimiz serpilecek  
Okyanusta beraber yüzeceğiz  
Geçmişim arkamda  
Ben geleceğin içinde  
Sen benim içimde  
Üzülme ve bekle  
Tekrar getirecek fırtına beni  
Yıldızsız aysız bir gecede  
Sopayla dövüldüğüme bakma  
Ayaklarım çıplak  
Epey de korkak  
Üzerimde eskimiş hırkam  
Seni düşündükçe  
Hissetmiyorum acı soğuğu  
Yıldızsız, aysız bir gecede  
Sen uyu hadi  
Hayır söz  
Bırakmayacağım seni  
Korkma uyu.  
Hazırım her an kanat çırpmaya  
Ve şişer kanatlarım  
Gökyüzü, dağlar, yıllar ve adalar  
Aşılacak bir bir  
Aşkın türlü türlü imtihanlarından  
Senin için geçeceğim  
Sana dönmek için  
Ben seni seven AngelusNovus  
Hazır ve nazırım  
Dolaşım halim  
Elbet bir gün  
Dönecek sağ salim.'



# Yazı-Yorum Sinema

Handan Kılıç



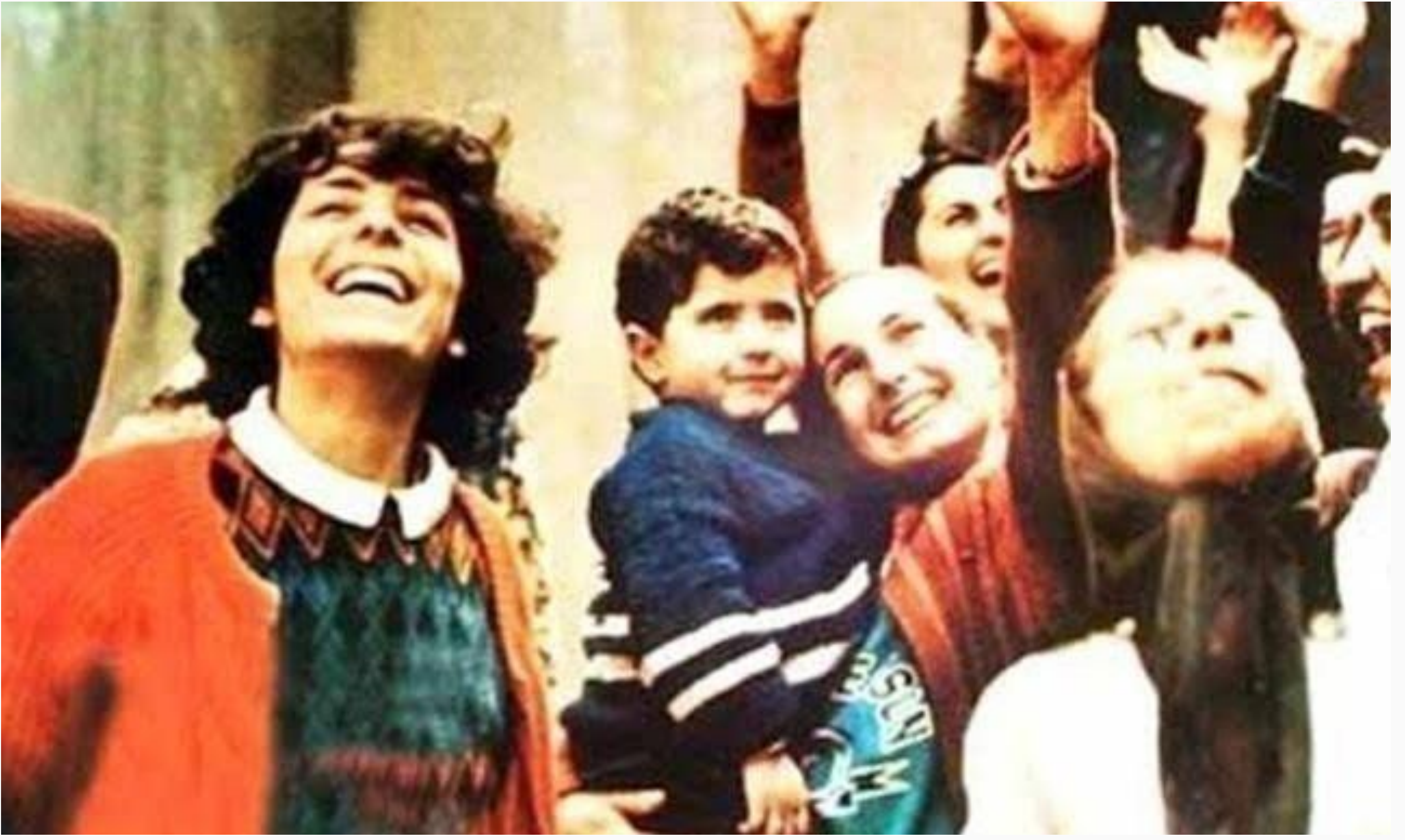


# Handan Kılıç

## Uçurtmayı Vurmasınlar (1989)

Bazı filmler vardır, demirden leblebidir. İşte öyle bir yapımdır Uçurtmayı Vurmasınlar. Aslında Feride Çiçekoğlu'nun aynı adlı hikâyesinden beyaz perdeye uyarlandıktan sonra popülerlik kazanmış bir öyküdür.

Tunç Başaran'ın yönetmenliğini yaptığı filmin başrol oyuncularını Nur Sürer, Füsün Demirel, Ozan Bilen'dir. 1989 yılında gösterime giren filmin çekimleri Ankara Ulucanlar Merkez Kapalı Ceza ve Tutukevi ile Ankara Kalesinde gerçekleştirilmiştir. Film, yaygın adı Oscar olan 62. Akademi Ödülleri'nde Türkiye'den yabancı dilde en iyi film dalında Akademi Ödülü adayı olarak seçilmiş ve 26. Antalya Altın Portakal Film Festivalinin tüm ödülleri toplamıştır. Ayrıca televizyonlarda çok gösterildiğinden en bilinen, en sevilen drama filmlerindendir. Hikâye dediğimiz tür, meselesini kısa ve vurucu şekilde vermeli. Bunu da olay anlatımı ve karakterler üzerinden yapar. Dolayısıyla hiçbir öyküde ve filmde karakter isimleri rastgele seçilmez. Alt metni okumak konusunda ustalaşan okur/izleyici bu ayrıntıları hemen fark eder. Annesinin hapis cezası yüzünden cezaevinde büyümek zorunda kalan Barış, insanın en saf, duru haliyle ölümden sonra en ağır ceza olan hapsedilmeye hayata başlar. Dilini öğrenirken kısıtlı dünyasını sorular üzerinden tanımaya çalışır. Yaşının anlamlandırmaya müsaade etmediği kavramları sıkça duyduğu bu ortam, hak ettiği çocukça dünyayı ona sunmadığından büyük bir haksızlığa maruz kalarak büyümektedir.



Bunca kötülüğün, kargaşanın arasında onun sorularını yanıtlayan, onu muhatap alan genç bir hükümlü vardır. “İnci” adındaki bu kadın düşünce suçlusu olup adi suçları işleyenler gibi saygısız, ilgisiz, duyarsız değildir. İnci, derinlerde saklanan, midyenin içinde belli bir süre olgunlaşması gereken kıymetli bir taştır ya, buradaki karakter de cezasının sonuna yaklaştığından yakında özgür olacaktır. İnsanların daha iyi bir yaşam sürmesini hedeflerken düştüğü bu yerde insanın gerçek yüzünü görme şansı elde ederken özünde ne kadar masum başladığını Barış sayesinde görüp umuda tutunacaktır. Birbirlerine düşkün olan Barış ve İnci arasında derin bir sevgi vardır. Ona göğe bakmayı, kuşları beslemeyi, haberci kuşları, kuyruklu uçurtmayı, hatta iftira gibi kavramları öğretti. İnci için de her manada “Barış” çok önemlidir.

Birlikte çile doldurdukları için aralarında zor zamanları omuz omuza atlatmanın derin dostluğu kurulan koğuş arkadaşlarını bırakıp tahliye olurken Barış’ın geride kalmasından, onu önemsemeyen annesi ve babasının ihmalden dolayı üzgündür. Bu sebeple avluya çizdiğinde sildirilen uçurtmayı gerçekten gökyüzünde uçuracağına söz verir. Kaleye çıkacak ve orada kalanlara bir işaret olarak uçurtma uçuracaktır. Tahliyeden sonra Barış derin bir yalnızlığa düşer ve İnci’nin sözünü tutmasını bekleyerek geçirir günleri. Her yeri dökülen koğuşu bir yaşam alanına çevirmeleri, nezaketleriyle diğerlerinden farklı oldukları anlaşılan siyasi mahkûmların katına sıkça gider. İnci’nin ona bıraktığı yastığı alır. Ranzaya ip bağlayarak üzeri ayak deseni işlenmiş bu yastığı koyup ayaklarını dinlendirmektedirler. Ama Barış oturmak için kullanır. Mahkûmlarla beraber volta atan, onların bir günü bir gününe uymayan ruh hallerine göre kendisi de asık suratlı olan bir çocuğu görmek insanı hüznendirir.

Gece gündüz bir yerde kapalı olmanın verdiği kısıtlılık psikolojisiyle daralmış, çok farklı hayatlardan gelen bu kadınlara hep destek olsalar da ekip başı olan genç kadın haksız bir şekilde görevden alınırken kimse ona sahip çıkmaz. Hepsi sessizliğe gömülür. Bir kez daha insanın ne olduğunu orada anlar genç siyasi mahkûmlar.

Beş yıldır gece göğünü, yıldızları görmemelerine rağmen umutlarını diri tutan bu düşünce suçlusu kadınlar arasında bir de avukat vardır. Herkese ücretsiz dilekçe yazar, tahliye ettirir. Bir kendine faydan yok diye eğlenirler onunla ama o umursamaz. Ne inandıklarından ne umuttan vazgeçerler.



Bariş henüz algılayamadığı garip bir dünyanın içindedir. Bir gün annesi hastalanır ve doktora giderken onu da yanında götürürler. Orada jandarmayla parkta oturduğu sahnede Bariş sorar “Burası dışarı mı?” İşte o an yüreğinize bir hançer saplanır ve kalbi olan hiçbir insanın böyle bir zulmü yapmayacağını hissedersiniz ama gerçek hayat öyle değildir. Filmdekiler maalesef yaşanmaktadır. Aslında ceza mevzuatları hamile ve küçük çocuğu olan hükümlüler için infaz erteleme hakkı tanımıştır. Uluslararası sözleşmelerle korunan çocuk hakları ve anayasa, kanunlarla güvence altına alınmış bu haklar konusunda uygulamada da hassas olunmalıdır. Aksi halde telafisi imkânsız zararlar doğacaktır. Hukuk herhangi bir hakkı korurken bu kriteri kullanır. İnsanın kırk yılını kurtarmak isterseniz ilk dört-altı yılına yatırım yapın diyen uzmanları dinlemeli, sağlıklı bir toplum için telafisi mümkün olmayan zararların doğmaması için öncelikle çocuk ve elbette insan haklarına dikkat ederek mağduriyetler yaşanmaması için gayret göstermelidir. Çocukların anneleri ile beraber kader mahkûmu olmaması için uçurtmanın vurulamamasına sevinen, bunun için filmdeki gibi göbek atarak kendince durumu protesto eden vicdanlara ihtiyaç vardır ki bu tarz hak ihlallerinin önüne geçilsin.

Özgürlük önemlidir. Kaybetmeden değerini anlamak ve daha bir kavramken sahip çıkmak gerekir. Özgürlük konusunda samimiyet ötekinin hakları ihlal edildiğinde gösterdiği tepki ile ölçülür. Diğerinin başına geldiğinde sustukların sana doğru ilerler. Önce çevren sonra çember daralır ve o dar yerler yutar herkesi. Uçurtmayı vurmasınlar, çocukları annelerinin kaderine mahkûm etmesinler.

Bariş adlı çocuk oyuncu filmin telif haklarını satın aldığını ve yeniden çekilecek film için çalışmaların başladığını 2022 yılında yaptığı bir röportajda müjdelemiş. Yeni versiyonunu merakla bekleyebileceğimiz bu yapımda muhteşem oyunculuğu ve duru sesi, güzelliğiyle İnci’yi canlandıran Nur Sürer’i ve elbette Bariş’i canlandıran Ozan Bilen’i takdir etmemek sanatlarına haksızlık olur.

Ve en güzel sahnelerden birinin unutulmaz diyalogu ile bitirelim sözü:

Bariş İnci’ye sorar:

“Uçurtma niye uçmuyor İnci?”

“Elbet bir gün uçar.”



# Ne izlemeli

Yönetmen: Aykut Taşkın

Yapımcı: Hande Alpaslan

Yapım Yılı: 2022

Yapım Yeri: Türkiye

Vizyon Tarihi: 30 Eylül 2022

Ününe oldukça düşkün Şef Ceyhun, onu çocuk yaşta yanına alıp yetiştiren Ahmet Usta ve onların yanından hiç ayrılmayan Fazıl, yeni bir hayata başlamak için Bakü'ye giderler. Azerbaycan'ın en eski restoranında annesinden kalan mirası sürdüren Aydan Şef, Ahmet Usta'nın yardımıyla annesinin tarifini bulmak için uğraşır. Bu sırada, Ceyhun Şef ise Azerbaycan'ın geleneksel lezzetlerini keşfe çıkar.

# Ne Var O Palto'nun İçinde



## İlknur Demir

Hepimiz Gogol'un Palto'sundan çıktık der kalem ustası Dostoyevski -ya da Gorki, muammadır bu sözün hangi yazarın söylemi olduğu-. Hepimiz derken Rus edebiyatından söz ettiği görmezden gelinmesin elbette ama bu demek değildir ki Gogol'un yarattığı Akakiy Akakiyeviç karakteri evrensel bir karakter değildir. Tam tersi kelimenin tam anlamıyla evrensel tanımına uymaktadır Akakiyeviç. Silik ve sıradan bir kişiliğin üstün insandan rol çaldığı ilk karakterdir de üstelik.

XIX. yüzyıl Rusya'sının sıradan insanların düzen karşısında ezilmişliği, bürokrasinin açmazları, soyluların bilinen refahının aksine halkın içinde bulunduğu yoksulluğu, erdemleri ve zaafı da gerçekçi bir şekilde resmedilmiştir bu öyküde.

Biraz tanıyalım Akaki Akakiyeviç'i. Alt kademe bir memurdur kendisi ve dönemin Rusya'sında 'alt kademe memur' olmak mühim şahsiyetlerin makamına gittiğinde küçümsenmek için yeterli bir sebeptir. Öyle ki kaybolan paltosu için müracaat ettiği o mühim şahsiyetlerden biri kendisini kimin beklediğini sorduğunda, "Bir memur" cevabını alması Akakiyeviç'i bekletmesi için yeterlidir.

Palto öyküsünü kısaca özetlemek gerekirse; memur Akakiyeviç oldukça eskiyen paltosunu tamir ettirmek için terziye götürdüğünde onun artık tamir edilemeyeceğini ve yeni bir palto diktirmesi gerektiğini öğrenir. İçinde bulunduğu maddi zorluğa rağmen kabul eder bunu ve paltosu dikildiğinde ona değil paltoya gösterilen değer artar ama çalınır palto. İşte olay bundan sonra başlar... Soğuk havada paltosunu aramak için dolaşır, erişebildiği tüm makamlardan yardım ister ama bu nafiye çabaları sonuç vermez. Her yerden yaka paça dışarı atılan Akakiyeviç soğuk yüzünden hastalanır. Yokluğu işyerinde ancak dört gün sonra fark edilir ve evine gönderilen kişi sayesinde öldüğü anlaşılır. Hiç yaşamamış gibidir Akakiy Akakiyeviç ama ölümünden sonra bir hayalet olarak çöker şehrin üstüne.

Dönemin Rusya'sının bir eleştirisidir aslında Palto öyküsü. Dostoyevski'nin Rus yazarlarının içinden çıktığını söylediği paltonun içinde kimler yoktur ki. Otoriteye göre yok sayılan küçük insan ve bu küçük insanın otoriteye karşı kişiliksiz, kimliksiz, tepkisiz, kabullenici tavrı, isimsiz "mühim adamlar".

Sorulması gereken önemli iki soru vardır öykünün sonu ile ilgili. Akaki Akakiyeviç gerçekten ölmüş müdür? Eğer bu sorunun cevabı evet ise bu soruya ancak soru ile cevap verilebileceği aşikârdır: Günümüzde yaşayan kapitalist sistemin mağdurları olan Akakiy Akakiyeviçler neden hâlâ varlıklarını sürdürmektedirler o zaman?

İkinci soru ise; ölen gerçekten Akaki Akakakiyeviç midir? Bu sorunun cevabı derin okurlar için muhtemelen hayır olacaktır.

Benim bu yazıdaki amacım Palto'nun incelemesini yazmak değil çünkü Gogol'un Palto'su hakkında saygın eleştirmenler tarafından yapılan çok kapsamlı incelemeler ve eleştiri yazıları var. Tüm bu inceleme ve eleştirilerin ortak noktası; Palto'nun öyküde yeni bir çığır açtığı ve sıradan insanların öyküde karakter olarak yer bulmaya Nikolay Gogol (1809-1852) ile başladığı yönünde. İşte benim de yazmak istediğim tam da bu nokta.

Elbette yazarın toplumu değiştirme, iyiye doğru evrilmesini sağlama gibi bir misyonu yok ama yazarın iyi gözlem yapma, toplumun içinde bulunduğu durumu dile getirme ve bu dile getirişi de kendine özgü biçimle anlatma gibi bir derdi var ya da olmalı. Raymond Carver şöyle dile getirir bunu. "Her büyük, hatta her iyi yazar kendi özelliklerine göre dünyayı dönüştürür... Bir yazarı diğerinden ayıran şey yetenek değil olaylara özel bir bakış tarzıdır."

Öyküler sadece yazarın yarattığı karakterleri içselleştirmemizi değil aynı zamanda yazarın yarattığı karakterle birlikte, kurgu, zaman ve mekânın da yardımıyla dönemin ve coğrafyanın koşullarını da gözler önüne sermeli. Bu özelliği göz önüne alındığında şu soru geliyor aklıma. "Öykü geleceğe bırakılan bir miras değil midir?" Zannımca evet.

Eğer Gogol elini taşın altına koymasaydı o dönemin Rusya'sında yaşamın daha önceki edebi metinlerde anlatıldığı gibi refah içinde olduğu, otoriteye kurban edilmemiş bir halktan oluştuğu ve hemen tüm vatandaşlarının üstün ve kişilikli olduğu zannedilecekti. Evet; oldukça iddialı bir önerme belki ama yazar elini taşın altına sokmazsa, -ki burada eli taşın altına sokmakla, parmağı göze sokmanın farkını iyi ayırmak gerekiyor- taşın hangi karanlıkların üstünü örttüğünü okur asla bilemeyecektir.

İşte tam bu noktada; "Edebiyatın kendi küçük akli büyük çocuğu olan öykü, edebiyat dünyasının zirvesine nasıl oturdu?" sorusunun peşine düşmenin faydalı olacağını düşünüyorum.

İnsanoğlunun yaratılış öyküsündeki Habil ve Kabil için ilk öykü karakterleridir demek yanlış mıdır? Hayır çünkü öykünün anlatıya dayalı ilk kökleri olan halk hikâyeleri, destanlar, mesel ve mitlerdir. Yazınsal bir tür olarak öyküden söz ettiğimizde ise Giovanni Boccaccio'nun (1313-1375) ruh âleminin yerine doğa âlemini koyduğu ve veba salgını sırasında o günlerin Floransa'sını anlatan yüz öyküden oluşan Decameron adlı eseri ile Geoffrey Chaucer'in (1340-1400) İngiliz hayal gücünün mihenk taşı olan Canterbury Hikâyeleri'ni saymamız gerekmektedir. Elbette, Gabriel Garcia Marquez'in, Umberto Eco'nun, Voltaire'in, Marcel Proust'un, Necip Mahfuz'un ve Borges'in de etkilendiği, yazarı olmayan, çerçeve öykü tekniğinin klasik örneği sayılan 1001 Gece Masallarını da ilk sıraya yerleştirmemiz gerektiği de unutulmamalıdır.

Teorik anlamda öykünün peşine düştüğümüzde ise yolumuz Edgar Allan Poe (1809-1849) ile kesişir. Gerçek ve düşün birbirine karıştığı öykülerin yazarı Poe, fizikötesini öyküye dahil eden ilk öykücü olma özelliğine sahiptir.

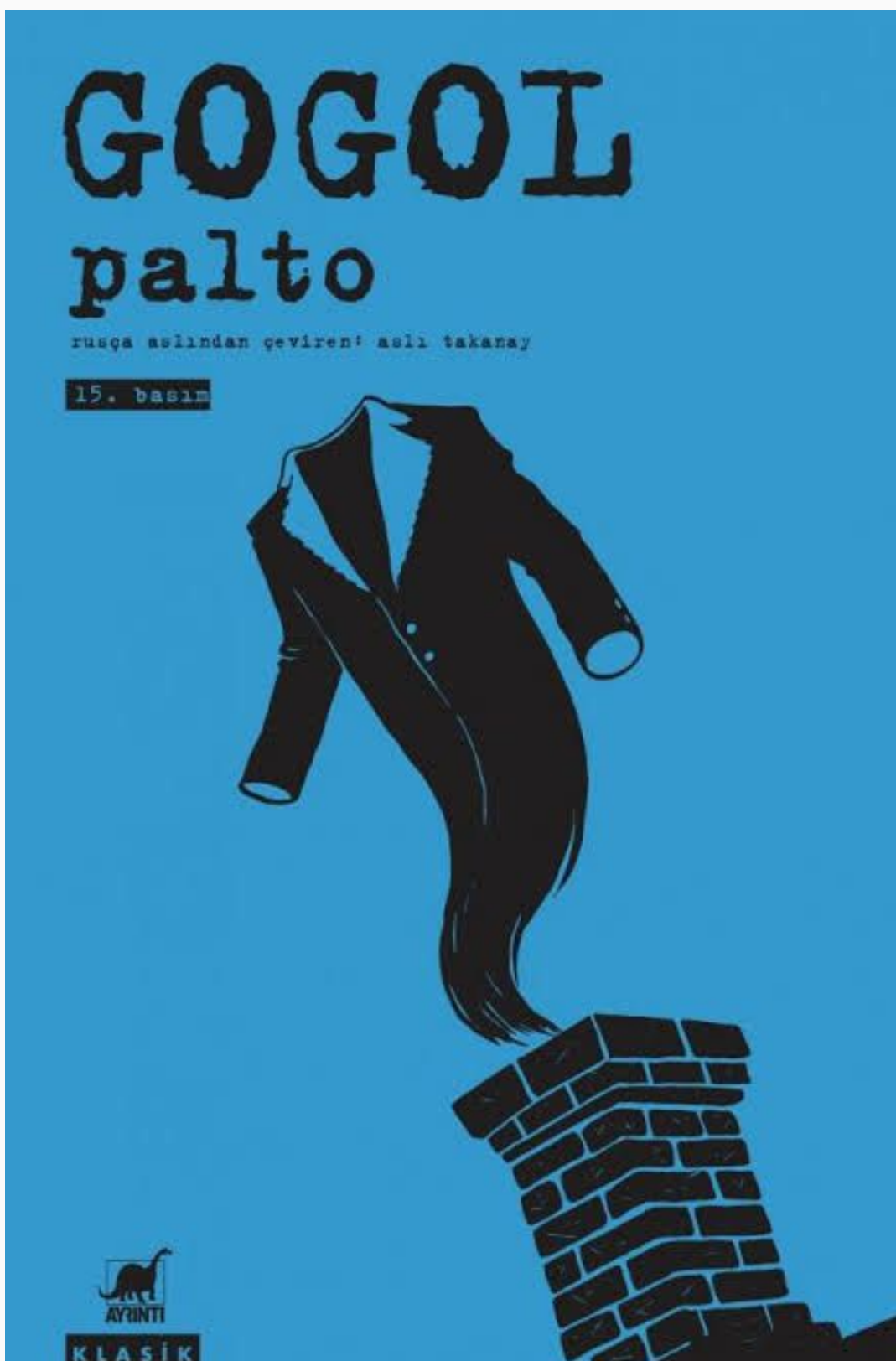


Poe öykü kuramını; Poe manifestosu adıyla anılan dört başlıkta toplamıştır ve önerdiği, “öyküde tek etki” kuramı bugün halen geçerliliğini korumaktadır. Ona göre öykü; okuyucunun kafasında “tek bir etki” yaratacak bir biçimde planlanacak, bu “tek etki” nin okuyucuda yaratacağı dramatik coşkunun korunabilmesi için öykü bir oturuşta okuyup bitirilebilecek, yazar olayları, karakterleri ve durumları “tek etki” etrafında kurgulayacak ve “tek etki” nin yaratılması sürecinde yazar şiirsel bir dil kullanacaktır. “Öyküden tek bir cümle çıkarıldığında bile öykü gücünden bir şeyler kaybetmelidir,” diyen Poe’nun ardından; serim, düğüm, çözüm bölümlerinden ve şaşırtıcı sonlardan oluşan olay öyküleriyle Guy de Maupassant (1850-1893) ve Poe’ nun öykü tanımının sınırlarını gevşeten ve “anlatma göster” diyen durum öyküleriyle Anton Çehov (1860-1904) öykü tarihlerindeki yerlerini almışlardır. Dünyanın en büyük öykü ustalarından biri olan Çehov, fikirlerini anlatarak değil susarak, düşüncelerini yarıda keserek veya satırlar arasına gizleyerek okuyucuya sunmuştur.

Tekrar başa döner ve edebi metinlerin zamanın ruhunu yansıtması gerektiği savını tekrarlırsak; öykünün çağa ayak uydurmuş, hızlanmış, sözcük sayısını azaltmış, daha az konuşur olduğunu görüyoruz. Çağın gürültücü, çok ve belki de boş konuşan gerçekliğinin içinde, karakter tahlillerinden vazgeçilen, zaman ve mekân kavramlarının önemini yitirdiği bir öykü türüyle “Mikro öykü” ile tanışmıştır artık okur. Bu gürültücü çağa bir tepkidir muhtemelen. Bu türü en iyi anlatan örnek ise Ernest Hemingway’in altı kelimededen oluşan öyküsüdür. “Satılık. Bebek patikleri. Hiç giyilmemiş.”

Öykünün tarihi görüldüğü gibi oldukça eskiye dayanmakta ve zamanla yazarların dildeki yeni arayışları ve değişen üsluplarıyla edebiyat yolculuğuna devam etmektedir ama özünü kaybetmeden. Öykü gören gözdür. Karanlıkları görür. Burası karanlık der sana. Bak burası karanlık. Aydınlatman gereken yerleri gösterir ama nasıl aydınlatacağına karışmaz. İnsan içindir öykü. Özü insandır. İnsana insanı anlatır.

Bu düşünceyi; angaje edilen sanat anlayışına şiddetle karşı çıkan Çehov şöyle özetlemiştir. “Sanatçının, figürlerin ve konuşmalarının hâkimi değil, onların tarafsız şahidi olması gerekiyor... At hırsızlarını tasvir ederken benim ‘At çalmak kötü bir şeydir.’ dememi istiyorsun ama bu zaten ben söylemeden de yıllardır bilinen bir şey. Bırakın yargıçlar yargılasın onları; benim görevim sadece onların ne tür insanlar olduğunu göstermek.”



Yararlanılan Kaynaklar=

Necip Tosun/Öyküyü Sanat  
Yapanlar-Kasım 2017-Dedalus Kitap  
H.E.Bates/Kısa Öykü-Eylül 2013-Bilge  
Kültür Sanat  
Raymond Carver-Yazmak Üzerine-Nisan  
2022-Can Yayınları  
Binbir Gece Masalları-Mart 2012-YKY  
Yayınları  
Nikolay V. Gogol/Palto-2020-Ayrıntı  
Yayınları  
<https://medium.com/okuryazartv/> Behçet  
Çelik: Hayaletteki Işık ve Gölge



# POLLYANNA

## Kahraman Ermiş



Nasıl yaşamalıyız? Eleanor H.Porter; 20.yüzyılın başında, kendine hayat verenleri çocukken kaybetmesine ve bu talihsiz küçük kızı -hiç istememesine rağmen- en temel insani dürtülerine engel olamayarak evlatlık olarak alan teyzesinin ezalarına rağmen, “mutluluk oyunu” ile bu gezegendeki en bilinçli varlığın asırlardır yanıtını aradığı sorunun cevabını veriyordu Polyanna ile. Bu küçük kız yaşamın, ağırlıklı olarak ise yakınındakilerin kendisine yaşattığı bütün zorluklara anlayışlı, mutlu ve güler yüzlü davranarak biz sıradan insanları sinir ediyordu çünkü bizler ne kadar anlayışlı davranırsak davranalım hayatta güçlü ve arkası olan insanların kıllarına zarar gelmezken yırtılanın hep Hacıbekir’in yakası olduğunu biliyorduk.

İçinde bulunduğumuz kapitalist dünya mutlu olmak için hedonizmi -bu felsefeyi ilk dillendiren Aristippos ve Epikuros’un bile tahayyüllerinin ötesinde- ustalıkla kullanmaktadır. Mutlu olmak için anlık haz hedeflerinin yenilenme hızı baş döndürücüdür. Kapitalistlere göre, bitmek bilmeyen tüketim- hedonizm döngüsünün sebebi ise çok basittir. Arz- talep dengesi. İnsanoğlu nedense kısıtlı arz – sınırsız talepdengesi/dengesizliği kısır döngüsünden yüzyıllardır kurtulamıyor. Doğal olarak da hedefinde anlık hazlar olmayan insanlar da düzenin dışına atılıyor.



Çünkü kapitalist dünyada her planck zamanda değişebilen o geçici haz hedeflerine ulaşabilmek için diğer dünyevileri ezip geçebilmeliyiz.

Epikuros “Ölüm varsa ben yokum. Ben varsam ölüm yok” düsturuyla bir kere geldiğimiz bu yaşamımızda anlık hazlar dışında başka bir gerçeklik olmadığını belirtmiştir. O halde dostlar, yürürlükte olan hedonizm kanunlarına göre bir kere geldiğimiz şu fani dünyada, anlık hazların peşinde koşmaktan ve hiçbir suretle hissetmeyeceğimiz talihsiz sonumuzu beklemekten başka çaremiz yoktur.

Aristoteles’in ‘eudaimonia’ felsefesi ise epeyce idealisttir. Kişisel gelişim ve hayatımızın her anı için çaba göstermemize odaklandığı için insanlar tarafından son seçenek olarak görülen bir kapıdır. Eudaimonia felsefesi anlık mutluluktan ziyade sürdürülebilir mutluluk ile ilgilenir. Bunun içinde aklımızın gücünü kullanarak kendi kişisel gelişimimizi yaşamımızın son kertesine kadar sürdürmeliyiz. Hatta ölümden sonra bile hayatına etkide bulunduğumuz insanların yaşadığı talihsizlikler eudaimoniamızı etkiler. Yani mutluluğumuz epeyce bir talihe bağlıdır. Gerçi ruhu kaba ve duygusuz olan bazıları için, bütün bu fikirler ne işe yarar?

Onlar hazdan da, mutluluktan da anlamaz. Elbette ki içimize doyasya çektığımız temiz hava olağanüstü bir histir. Fakat bu hissi uzun süreli yaşayabilmemiz için hem zihin hem de beden sağlığımızı koruyabilmemiz gerekmektedir. Takdir edersiniz ki bu da epey ciddi bir uğraştır. Bu debdebeli uğraşın sonucunda ise bütün öteki günleri yargılayan o son günümüzle yüzleşiriz. Belki de son nefesimizi verirken gözlerimizin önünden akan o son rulo cevaplayacaktır, sadece biz beşerlere ait olan kadim soruyu. Mutluluk nedir?



# Fulya Çağlar



## KÂBUSLAR İÇİNDEN BİR PORTRE

Yaşadığın bir günü tekrar tekrar yaşamak, tekrar tekrar aynı güne uyanmak bir hediye mi yoksa lanet mi? Sanrılarla, kâbuslarla belki de bir rüyanın içinde yine başka bir rüyaya uyanmak. Kosta Kortidis'in yazıp yönettiği "Deli Şair Ömer Seyfettin" ölümünün 100. yılında, vefatından bir gün önce sahnelenerek seyircisiyle buluştu. Oyunda Türk hikâyeciliğinin kurucusu ve Türk dilinin sembol isimlerinden Ömer Seyfettin'in bu dünyadaki son gününe tanık oluyoruz. Biyografik unsurlar içeren, gerçek ve hayalin birleştiği yerden beslenerek yaratılmış büyük bir dramın içinde bir portre eser olarak karşımıza çıkıyor. Hikâye diyaloglar üzerinden bütüne yayılıyor.

Ömer Seyfettin'in son üç günü odak olarak alınmış ve her defasında aynı güne uyanarak derin ıstırabın içinde buluyor kendini. En büyük destekçisi ve hep yanında olan Ali Canip ve karşıt karakter Cenap Şahabettin'i sembol karakterler olarak görüyor ve ikili diyalogları üzerinden o günün şartlarında Tanzimatçılarla Kuvayi Milliyecilerin çatışmasına tanık oluyoruz. Milli mücadele zamanlarında bir ulusun doğuşu üzerinden Türk edebiyatındaki değişim ve yenilikleri harmanlayıp bu sancılı rüyaların içinde yansıtılıyor. Bu yönden de baktığımızda oyun oldukça didaktik unsurlar içeriyor. Ama yazar bunu göze sokmadan, tamamen diyaloglar üzerinden hikâyeyi ayrıntılanıp geliştiriyor.



Döneme dokundurmaların bolca bulunduğu oyunda Seyfettin'in edebiyatçı asker yönünü de keşfetme şansını yakalıyoruz. Kurtuluş mücadelesinde hasta yatağında Mustafa Kemal'in yanında cephede olamamanın verdiği hüznün ve ülkenin kurtuluşu için bir şeyler yapma çabası, hasta yatağında kafasında tek bir şeyle meşgul oluyor; memleket şevdasını kâğıtlara işliyor.

Ömer Seyfettin gerçekçi bir yazar ve öykülerinde de buruk bir tat var. Tüm bu yazarlık karakteristiği oyunun içinde seyretmemiz mümkün oluyor. Bu dünyayı sahneye taşırken de dekor olarak hastalığı yansıtacak şekilde sarı ve sepya renkler seçilip, şizofrenik bir atmosfer oluşuyor. Ömer Seyfettin bir gün hasta neredeyse adım atacak hali yokken bir gün gayet sağlıklı uyanıyor, ama bu defa da karısının onu terk edişinin ıstırabını onunla birlikte yaşıyoruz. "Gitme, gidersen ölürüm Meçhule!" bu cümle tamamıyla oyunun en duygusal kırılma noktası ve ısrarla karısına Meçhule demesi rüyada olduğumuzun gerçekliğini yansıtıyor. Karısının olduğu rüya sahnelerinde var olan gerçek karısı değil de olmasını istediği karısını görmeye çalışıyor izlenimi de veriliyor. Sanki olması gerekeni arıyor, bir idealin peşinde gibi tıpkı edebiyattaki, şiirdeki, ülkedeki idealize edilmiş yenilik arayışları gibi. Bu nedenle Ömer Seyfettin'in mutsuzluğunu daha çok özümsüyoruz.

"Kelimelerin yetmediği şey edebiyattır." Aforizmalar sindirilmiş oyunda, Seyfettin'in yazdığı klasikleşmiş "Kaşağı" adlı eserinin en buruk bölümlerini de kızı Güner'in ağzından tekrar hatırlıyoruz. Hastalık, hüznün ve ıstırabın tüm sahnelerine sindirildiği iki perdelik bu oyunda Türk edebiyatının öncüsü olan Ömer Seyfettin'in hayallerini, amaçlarını ve kırgınlıklarını yaşıyoruz.

"Ne senden rüku, ne benden kıyam; Selamünaleyküm ve aleyküm selam."

Leyla Mehmetoğlu Geridönmez  
Civciv Hanım



ki yılı doldurdum bile. Geldiđimde harabe gibiydi, ne ev denir ne ofis. İki odalı bir eklenti belki. Camlardaki boya izlerini bile tırnaklarımla kazıdım. Duvar kâğıtlarını seçmek bir ayımı aldı. Sonra modern ve klas mobilyalar için kaç iç mimar ile görüştüm bu ayaklarıma sormalı. Adam oldu mu? Oldu. Ofise benzedi mi? Hem de en âlâsından. Teras büyüklüğüne yaklaşır balkonu düzenlemek ve ara sıra seansları oraya almak süpervizörümün fikriydi. Çimen yeşili ağırlıkta kilimler üzerine atılmış rengârenk yer minderleri ve pofuduk koltuklar gün batımına nazır iş yerimizi bir anda sıcak bir ortama çevirdi. Serpil hanımı içeri göndermesini söyledim. Beton ciddiyetinde olan odamı geçince vardık; “Neden bu seansı balkonda yapıyoruz?” diye sormasını beklerdim, sormadı. Sarı elbisesinin eteğini üste doğru birazcık toparlayıp kahverengi armut koltuğa bırakıverdi kendini. Pudrası iyi sabitlenmişti, makyajı da gayet yerindeydi, yine de allak bullak düşüncelerini yüzünden okuyabiliyordum. “Karmaşanın içinde kaybolmuşsunuz Civciv Hanım! Tüylerim ürperdi, niye Civciv Hanım dedim buna, elbisesinin içinde masumca oturduğundan mı? - Hoş geldiniz Serap Hanım. Bu hafta daha iyi gördüm sizi. O kol çantayı öyle özensiz kenara atmasan daha iyi görürdüm ya neyse... Masumiyet bana hem korku hem de güç veriyordu. Ajandaya yoğunlaşmalı.

-Hoş bulduk canım, sanırım seanslar iyi geliyor, kendimi daha iyi hissediyorum.

Bin kere dedim, şu kalemi ajandamın arasından çıkarma diye. Neymiş efendim, toz alırken her şeyi düzenleyecek; içi anca o zaman rahat ediyormuş.

- Bunu sizden duymak çok güzel. Görüşmelerin faydasını görüyorsunuz demek? Ya benim düzenim ne olacak, her seferinde ara dur sayfayı.“Hah burası! En son iki hafta önce görüşmeye gelmiş, depresyon tanısı yok, kalabalık bir çevresi var, yalnızlık ölçeği negatif.

- Buraya gelmek, gelirken yürümek, yürürken düşünmek, ofise girerken sakin ferahlığı hissetmek, birkaç saatliğine de olsa kendime dışarıdan bakmak rahatlatıyor.

Yani ben burada etkisiz elemanım öyle mi?

“Anne, alalım lütfen” diye çekiştirdim kolunu... Mahallede hiç arkadaşım yoktu. Babam da kimseye gitmemizi istemezdi. Annemle mahalle pazarından bamyaya almaya gitmiştik, karton kutunun içinde onlarcası bir araya sıkıştırılmış, güneş tepelerini yakmasın diye birbirinin kanatları altına başlarını sokuyorlardı. O ise sıcağa aldırmadan kafasını dışarı uzatıp buradayım diye boy gösteriyordu. Serap hanım bileğini mi kaşıyor yoksa pahalı saatini mi gözümeye sokmaya çalışıyor.

- Bunlar sevindirici şeyler... Bu hafta yakın çevrenizden konuşabiliriz o halde. Cıvciv Hanım nerede, Cıvciv Hanım körebe... Seçemediğim isimler arasında koşturup durduğumu görünce “Cıvciv Hanım” olsun demişti annem. Bamyayı yarım kilo eksik aldık. En yakın arkadaşım olsun diye eve getirdik. Oldu da... Kim gözüne siyah kurdele bağlanan küçük sarı bir cıvcivin körebe oynadığına şahit olmuştur? Ben oldum.

-İlk seansta anlatmıştım zaten, çevremde pek kimseyi tutmaz oldum! Yoga hocam, sanat galerisi arkadaş grubu ve bazen telefonda konuştuğum lise arkadaşım var.

Peki, şu kırmızı kalemlerle yazdığım Turan kim? Kocasını değil, babasını ölmüş... Bir sevgili hikâyesi anlatmadı sanırım. Anlattı da kaçırdım mı? Sıçtık mı kızım yine? Bir de yanına gülücük işareti koymuşsun.

-Yorulduğum, bu kadar koşturmacanın içinde onlara vakit ayırmadım diye burun kıvrımlarından, yüzüme konuşmak yerine arkamdan atıp tutmalarından yorulduğum tabii ki. Aslında hiçbirinin umurunda değildim. Hepsine teker teker yol vermekte haklıydım.

Ne dert ama...Şu konuyu lastik gibi çekmeden anlatsan artık... Turan? Kim ola ki?

-Konuşuyordum, sohbet ediyordum, kendi imkânımca hepsinin zor zamanında yanında oluyordum.

Tırnağımın kırılmış ucu iyice belirmiş, törpülesem küt duracak. Bu kütlükle ajandanın kapağına vuruşum gibi o da gagası ile her alana bir tik atardı. Masanın üstünde bir susam tanesi kalmış, tik. Pencere kenarında sinek var, tik... Burnumun ucundaki benimi böcek sandı, ucuna tik... Ayak tırnağıma, tik...

-Ama onlar öyle mi? Ben başka dünyadan gelmişim gibi davrandılar.

Sessizlik lastik gibi uzar mı? Bugün görüşme yaptığım beşinci danışanım. Bir kenara not edeyim... Sarı bir cıvcivden ne istemiştik? Arkadaşlığını mı, sevgisini mi, hep yanımda olmasını mı? Annem fazla yaşamaz demişti. Hastalanıp hemen ölürlük. Çünkü onları koruyan bir anneleri yok...

- Bunu somut bir örneğe dökmek ister misiniz? Tabii o kaykılmış haliniz buna izin verirse... Ben varım ya, korurum onu... Gözlerini kısıp koruyuculuğa soyunmamı küçümser bakışı ile ezmişti.

-Bazen bana gelirlerdi. Evde yer içer eğlenirdik. Kendi evleri gibi hissetsinler diye çabalardım. Buzdolabından istediklerini alır başlarına diker, havuza zıplayarak girip etrafa sular sıçratır, bu sular kurumadan halının üstüne basacak kadar rahat davranırlardı.

Mukavva bir kutunun içine bulgur ıslatırsın olur biter. Peynir zeytin yer mi hiç? Yorgan yastık aramaz onlar. Anne arıyorlar. Seni annesi şanmıştır... Televizyonun kumandasına da pil alınacaktı.

İstediklerim kendi evimde kendilerine sofrayı kurarken varlığımın farkına varmaları idi.





“Sen de yemeyecek misin?” sorusu çok mu zordu? Affedersiniz bir mendil alsam iyi olur rimelim dağılsın istemiyorum. Pencereden dışarı bakıyorsam öylece kalakalırdım, balkonda oturuyorsam kimse gelip ne yaptığıma bakmazdı bile. Partiyi düzenleyen, onları bir araya toplayan, evini açan bendim lakin orada onların arasında varlığı sezilmeyen de bendim.

Gözünü sildiği mendil ile burnunu sildi daha beterinden iyidir. Önce burnunu da silebilirdi. Saçlarını babamın tarağıyla taramak, tüylerinin kirli olanlarını koparmak el kadar kızın düşüneceği şeyler miydi? Hele yakalamaya çalıştığımda çok hızlı koşup elimden kayarsa yapıştırırdım tekmeyi. Uçamayacağını bilip kanat çırparak yere çakılıp tekrar toparlanması beni eğlendirirdi...

Çantasından çıkardığı sigarayı uzattı bana “Bir sigara?” gülümsedim “Kullanmıyorum, siz buyrun lütfen...” Ayağa kalktı, gidip korkuluklara yaslanıp ilk dumanı çekti içine... Eteği rüzgârda dalgalanıyordu... Sarı bir elbise giyip geldiği için onu suçlamalı mıydım? İlk evcil hayvanımı hatırlatmıştı bana.

Sorgulamayı bırakmıştım güya... Şimdi bu akşam seyretmeye başlayacağım dizi serisini düşünüyor olmalıydım. Kaç saatte biter, iki sezon kaç bölüm diye... Kendimi tanıyamadım mı? İçimde bir canavar olabilir mi? Şimdi ofisin balkonundan sarı bir civciv gibi aşağı düşse Serpil Hanım, yalnızlık ölçeği diplerde çıkmış birinin feveranı olmaz mı? Geri zekâlı ne düşünüyorsun? Senin attığını bilmeyecekler mi? Bilmeseler ne olacak? Biri derinden hissedecek elbet... Danışanımın düşerken geniş eteği paraşüt gibi açılıyormuş. Inspector Gadget... Uuh uuu... Go Gadget go... Aptal psikolog... Kendini istediğin kadar deş... Hâlen çözemedin...

Arkasını dönmüş manzaraya bakıyordu, sessizce yakınlaştım. Nefesim ensesine vurmasın diye içimde tuttum.

Su içirmek istemiştım. Günlerdir bir şey yememiş, içmemişti. Ağzını açıp hızlı hızlı nefes veriyordu. Uzandığı yerden ciyaklıyordu arada. Bardak ile boğazına boşalttım, başı ile iki yana çırpınıp yutmak istemedi. Elime ıslak tüyleri yapıştı. Sinirlenip bir tokat attım. Boynunu iyice gerip yutkundu. Suyu içip yaşamasını istiyordum. Avucumda sıkmaya başladım, çırpınmak istiyor çırpınamıyordu. Kalbi hızlı hızlı atıyordu. Balkon korkuluklarına tırmandım. Ayağımı geçirdim. Elimde tuttuğum Civciv Hanımı hızla aşağı fırlattım. Kanatlarını açmak dışında bir şey yapmadı. Çakıldığı yerde kaldı. Başı gövdesinin altında kalmış görünmüyordu.

Serpil hanımın omuzunu sıktım.

-Çok yaslanmayın! Düşeceksiniz tırabzanlar çok ağırlık kaldırmayabilir.  
-Haklısınız, diye döndü, dudağının iç tarafını kemiriyordu, gözleri buğulu önüne bakarak yürüdü.

Annem bana bakarken ağlamaya başladım. Düştü düştü elimden...

Koltuğa yöneldi;

-Turan ile ilişkim böyle başladı işte

Tamam, geldik esas hikâyeye bu olmalı, kırmızı kalem...

-Evcil hayvan sorumluluk istiyor biliyorsunuz.

Ne alaka ya Turan'dan konuşacaktık ya...

-Olsun bakarım, insanın tuvalete gittiğinde bile kapının önünde bekleyeni olduğunu bilmek harika hissettiriyor.

Aklına sıçayım kızım.

-Turan kedinizdi değil mi? Annem; ağlama tamam ağlama, evet düştü gördüm dedi. Bedenim lime lime oldu...

-Köpeğiniz diyecektim pardon. İnandıysan ezerek bakma anne, bakma!

# Yazi-Yorum Sanat





Nuray Narbay

## Öykülerin Resmi

Resim Sanatı; tarih sahnesinde ilk belirlediği mağara duvarlarından beri bir anlatının peşine düşmüştür. Çağının getirdiği sosyolojik, siyasi, psikolojik ihtiyaçlarla kendi konusunu güncellemiştir. Bu noktadan resmin içine dikkatli baktığımızda göreceğimiz yapıt sadece görsel bir varlık, duruş, hareket değil; bir hikâyenin, bir anın, bir mesajın, bir şifrenin tuvale yansımalarıdır. Her ne kadar yazılı bir dil kullanmasa da her bir resim kendi içinde öyküsü olan bir yaşanmışlığın renk ve formlarla şekil bulmuş halidir.

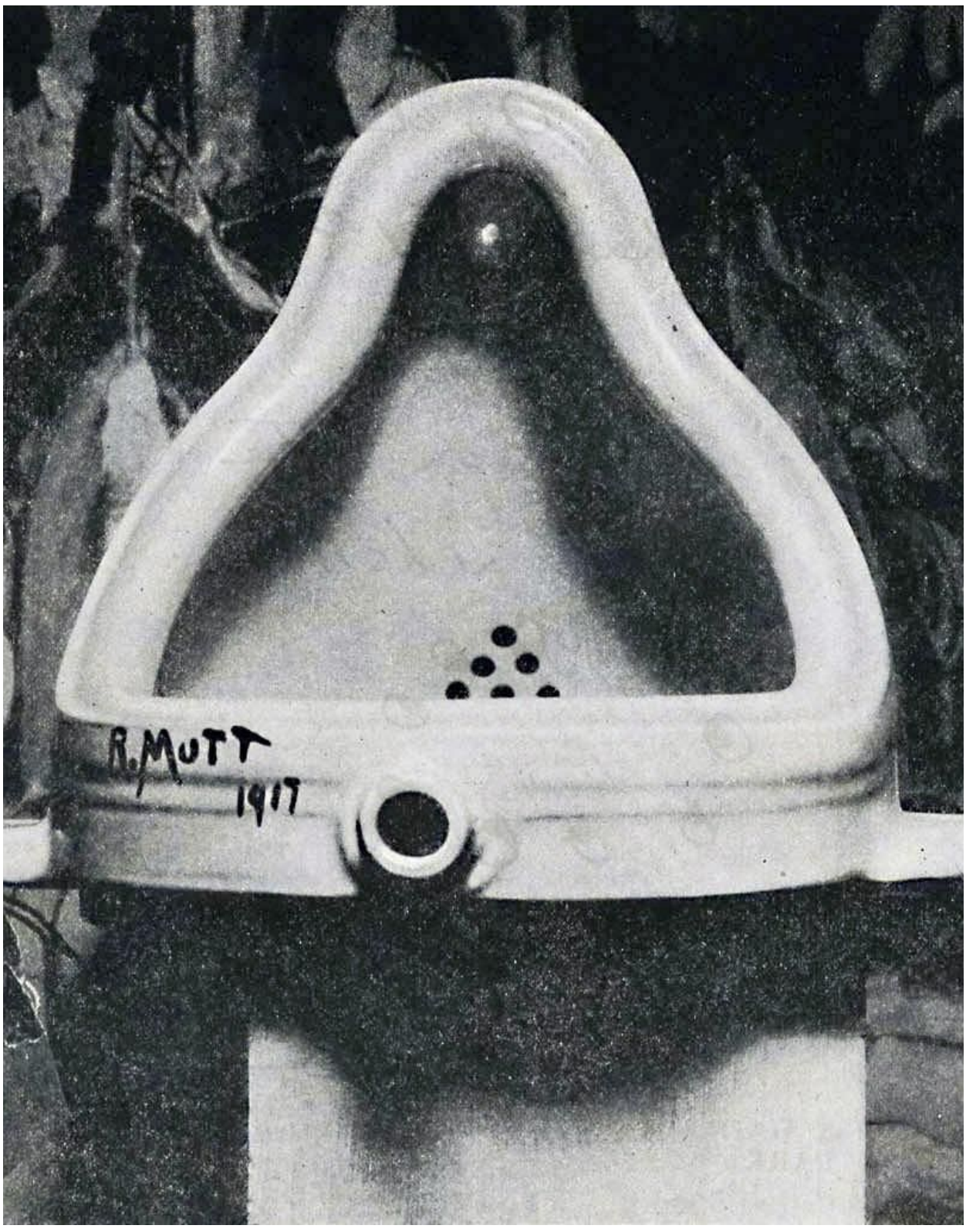
Nasıl ki öykü dilinin türlü çeşit anlatım yolu var ise, benzer yolların plastik sanatlarda da kullanıldığını söylemek hiç de yanlış olmaz. Metafor, mizah, alegori, absürd, grotesk, karnavalesk, ironi hepsi sanat dilinin farklı materyallerle kullanım teknikleridir yalnızca.



Sanat eserlerinin soyut çalışmaları dahil hepsinin gerisinde bir hikâyenin, bir konunun, yola çıkış meselesinin olduğunu biliriz. Bunların içinde yazı ve sözün resme dökülmüş öykülerine en güzel örneklerden biri Hollandalı ressam Pieter Bruegel'in yüzden fazla Felemenkçe deyim ve atasözünü konulaştırılıp bir köy meydanında onlarca figür ve eylemle resmettiği karnavalesk eseridir.

Uzun yıllar dini ve mitolojik hikâyelerin etkisiyle var olan Avrupa resim sanatı tuvallere, o hikâyelerin en can alıcı anlarından seçip yerleştirilmişlerdir. Mitolojik ve metaforik öyküleme tekniğine en güzel örneklerinden biri olan Michelangelo'nun 'Adem'in Yaratılışı' adlı freskosunun ardında şimdilerde bilim adamları tarafından yapılan incelemelerle sağ taraftaki tanrı figürünün içine yerleştirildiği deniz kabuğu görünümündeki yapının beyin sağ lobu ve hipofiz bezinin de olduğu anatomik yapıyla mükemmel yakın derecede örtüştüğü fark ediliyor.





Anatomi bilgisini tüm eserlerinde olağanüstü yeteneğiyle ortaya koyan sanatçının bu eserinin ardında gizlenmiş başka bir hikâyeyi de aynı anda resmettiğini anlıyoruz.

Mizah ve ironi öyküleme tekniğini belki de ilk defa eleştirel bir dille ortaya cesurca koyan Marcel Duchamp olmuştur. İkinci Dünya Savaşı'nın kırıp geçirdiği Avrupa'da sadece görsel hazza odaklanan sanata bir ret olarak fabrikadan satın aldığı bir pisuarın üzerine imzasını atarak sergilenmek üzere sergi salonuna yollamıştır. Bu hareketin ardından kendi öyküsünü kendi yaratan, var olan öyküleri sadece resmederek var olmayı reddeden sanatçılar bir araya gelerek insanlığın kriz anlarının gerçek öykülerini resmetmişlerdir.



Günümüz teknolojileriyle incelenmiş yüzlerce sanat eserinin birçoğunda resmin arka yüzeyinde silinmiş, saklanmış, kapatılmış nice çizim, eskiz izi görülmüştür. Bunlardan en etkileyici olanlarından biri de Picasso'nun 'Mavi Oda' adlı eseridir. Resimde mavi tonların hâkim olduğu bir odada yıkanan genç bir kadın figürü, bir yatak, masa vardır sadece. Fakat yapılan incelemede resmin alt zemininde siyah beyaz çizilmiş eli şakağında takım elbiseli bir erkek figür görülür. Belli ki sanatçı ya önce bu resme başladı ve öyküsünü yarıda kesip bambaşka bir hikâyeye yöneldi ya da gerçekten bilinçli bir şekilde bu genç kızı gizlice gözetleyen bir figür olarak oraya yerleştirdi. Bilemiyoruz.

Her ne kadar Picasso'nun 'Mavi Oda' tablosu için yaptığımız bu yorum aşırı yorum olarak kayıtlara geçse de aslında bu yorumu kökleri masal anlatıcılığına dayanan, bilgiyi aktarmanın belki de en eski yollarından biri olan öykücülüğün olmazsa olmazlarından olay örgüsünün, hayatın kendi baş edilemez kurgusuna yetişme çabası diye düşünebiliriz.

Kısacası öyküyü resmederken de, yazıya dökerken de aynı hayal gücü eşlik eder insana, aynı deneyimler, aynı tetikler başlatır öyküyü, resmi. Bizlerde o öyküleri sanat diye görür, hayat diye yaşarız.



ÖMÜR ÖTER  
DENİZ TARAFINDA BİR ÇAY BAHÇESİNE  
ÇAĞRILMIYORDU YAKUP

*“Öyle bir Yakup ki bu, onca din kitaplarının  
sözünü bile etmediği  
Kimsenin sözünü bile etmediği bir Yakup...”  
(Çağrılmayan Yakup- Edip Cansever)*

Tanrı, Helenlere bir sebepten Athyra'yı emanet verdi. Fakat buna çok üzüldü. Yıllarca düşündü. Gururundan orayı geri isteyemedi. Yüzyıllar süren büyük ağıtlar yaktı. Helen topraklarını, büyük bir sel aldı. Binlerce insan, sular altında kaldı.

Sular çekilince bir sürü millet bu topraklara yerleşti. Mimar Sinan, bir köprü yaptı. Suları, Zülfikar gibi yardı. Savaşçılar, taş ustaları, yaşlılar hatta mezardakiler bile köprünün bir tarafına deniz dediler. Bir tarafına göl...

Denizin suyu, acı ve tuzluydu çünkü Tanrı ağlarken çok intizar etmiş, pişmanlıklar yaşamıştı. Gölün suyu tatlıydı. Tanrı, ara sıra da sakinleşip, iyimserleşiyor ama ağlamayı kesmiyordu.

Denizden su içenler, acımasızca davranıp birbirlerine kötü şeyler yaptı. Gölden su içenler, daha yumuşak huyluydu, kimsenin kalbini kırmıyordu.

Büyükçekmece, tanrının gözleriyle doğmuştu ama Sevda, bir yaz gecesi kocası İlhan'ın elleriyle öldü.

Yazdı. Her yer o kadar sıcaktı ki. Ölüler bile soğumuyordu...

İlhan, çok yattı Büyükçekmece hapishanesinde. O da Tanrı gibi pişmandı. Babası, bu yüzden yıllarca göğüs kafesiyle göğü arasında hapiste... Baba oğul uzun süre hapisleştiler. Küstüler. Habisleşti her şey aralarında.

Yazdı. Ama kalpler soğumuştur. Göl kalpli adam, denizden İlhan'ı almaya gitti... Hiç istemiyordu bunu. Bir ölü torbasını almayı yeğlerdi. Havaya baktı durmadan. O, sanki hiç oğlu olmamıştı. Olmayacaktı da... Bakışamadılar. Yıllar geçmişti... Kendisine bile itiraf edebilecek durumda değildi ama ilk kez bir katille rastlaşmanın o garip ürpertisini yaşıyordu.

Deniz tarafında bir çay bahçesinde; sanki baba ile oğul oturmuyordu da bir katille onun yakını tesadüfen buluşmuştu.

İlhan, bir şeyler demeye çalıştıkça, sözler düğümleniyordu boğazında. O, pişmanlık işçisiydi. Öyle ya bazı kader mahkûmları, filozoftan daha çok düşünürdü. Yaşlandığını hissetti nedense. Bir sigara yaktı. Çayını karıştırıp utangaç ve cansız tavırlarla denize baktı. İçeriye düştüğündeki babasının yaşına gelmişti. Babasının yüzü bilgeceydi, bacakları ise dipdiri...

-Yaz gelmiş memleketime...

Babası, onun yaz değilde yaj deyişindeki son masumiyeti görünce çocukluğundan izler hissetti. Ne yaptıysa ona çocukken z harfini söyletmemişlerdi. Bu tatlı kusurun hatırına gülümsedi. Göle baktı dakikalarca...

-Evet, eskiden bizim de yazlarımız vardı.

Bir an saf bir umutla ona oğlum demeyi düşünürken, arkasından yüzlerce insan, katiiiiil diye bağıyordu! Bağırانlar, onun hep etrafındaydı. Bu sesleri, duymamak için yirmi yıl boyunca, gece gündüz, kar fırtına demeden köprüyü boylayıp durdu. Büyükçekmece halkı, ona meczup dedi. Kimileri ise âşık.

Keşkeler ve insanı delirten vesveseler; ikisinin de beynindeki dönme dolapta gidip geliyordu. Bir sürü cümlenin arkasından bakıp kalıyorlardı. Sonra yenileri gelip gidiyordu. Bir türlü baba oğul olamadılar. Onun içinde İlhan' a yıllardır, "Neden?" diyememekten büyüyen bir ağaç... İlhan'ın kalbinde de o ağaca konamayan yaralı bir kuş vardı.

-Sevda'dan başka bir ölüyle konuşmamaya yemin ettim. Tanıdıklar, oğlun içeriden çıkıyor deyince, istemedim. İstenir mi? Hele de bir şey var ki... O yüzden zorla geldim işte seni almaya.

-Baba ocağını özlemişim. Sesini de... Yıllar, insanın kalbini döve döve bunu öğretiyor. Ama birini öldürdüysen kendine de hiç alışamıyor insan. Katillik kolay değil. Onursuz oluyor, beş para etmezim diyorsun. Esen rüzgârağırına gidiyor. Yediğin ekmek, ekmek değil. Gördüğün rüyalar, karabasan. Yüzün leş...

-Lekeni, alınyazımda kıyamete kadar taşımak da varmış.

-Bir kez dışında gelmedin beni ziyarete. Bayramlarda orası; anne, baba eş, dost dolup taşarken yoktun sen... Yoktun.

-Yoktum, yıkıldım. Kahroldum. Ben gelsem, o köprüyü arşınlayan ayaklarım gelemezdi. Konu komşu ne derdi. Hele Sevda...

İlhan, yıllardır belki de ilk defa hüngür hüngür ağlıyordu. Masayı, ahtapot gibi sarmıştı. Bir katil, ancak masaya sarılabilir diye düşündü. Deniz tarafından esintiyle bir sürü Yakup konuşuyor gibi geldi. Babasıyla birlikte, köprüye doğru yol aldı. Köprünün başında bacaklarının takati bitince, dondu. Yere de düşemiyordu. Bir çalı gibi oracıkta bitivermişti. Babasını ancak gözleriyle izleyebildi. Uzaklaşmamışlardı.

-Ölüler soru sormaz ama az önce "hele de bir şey var ki" demiştin?

-Dedim doğru.

-Sevda'ya söz verdim. Onun için buradayım.

-Ne sözü?

-Bende bir emanetin var.

Emaneti, sevgi belirtisi görüp geçici bir huzur duydu İlhan.

Ancak gök karardı. Martı çığlıkları, tufan gibi yaklaşıyordu. Sevda, Athyra topraklarına düştükten sonra martı çığığı olarak doğmuştu. Binlerce martı, çalılaşan adamın başına kara bulut gibi çöktü.

Yakup, ona bir mahkeme kararını verip oracıktan ayrıldı. Martılar, sevinç içindeydi.

Onu, evlatlıktan reddetmişti.

İlhan'ın İlhanlığı, düştü resmen...

Son umudunu da yitiren adam, eski babasının ardından baka kaldı.

Yakup'u çağırarak yüzü kalmamıştı.



Özgür POLAT  
GÖKYÜZÜ BİR ŞİİRİN İÇİDİR

Bir sanatçının fark yaratan özelliklerinden biri de, iç sıkıcı tekdüzeliğin arasında, estetik haz yaratan unsurları görmesi ve aktarabilmesidir şüphesiz.

Tarihi evler taş yapılar arasında, gördüğüm kapı ve pencereye bir çocuğun hayreti ve merakı ile bakmam bu yüzden.

Yaşanmışlığın geçen zamanın kendince bir bilgeliği var; tüm sessizliği ile nüfuz eden, bu şekilde konuşan bir bilgelik.

Binlerce yıllık bilgi birikiminin üstünde mucizevi, muhteşem tatlar bulmak, yaşadığımı hissettirirken, bir amaca, gönül vermenin kutsal gücünü de beraberinde getiriyor.

Öyle anlarda binbir gece masallarından biri olan hayatımın, hayatlarımızın yerini kavriyorum.

Yaşadığım en belirgin his ise, büyük resme hizmet etmenin verdiği memnuniyet ki bu varoluşsal bir kazanım.

Sadece var olarak bir anlam yaratıyor insan. Suya verevine atılan çakıl taşlarının benzersiz titreşiminin yaydığı güzelliğe benziyor bu.

Doğuştan ve kendiliğinden.

İnsan değer üreterek yaşamı zengin ve canlı kılar.

Yoksa Camus ' un da dediği gibi hayat saçmadır.

Öğrencilerimden biri, bir gün, onda değişiklik yaratacak bir anahtar bulma umuduyla hayatın anlamını sordu.

Her insanın kendi yolunu yürüyüp kendi hikâyesini yaşadığını ve bu şekilde hayatının bir tat ve değer kazanacağını söyledim ona.

Kimse diğerinin uçurumundan atlayamaz örneğin.

Dik yokuşları çıkan yüksek bir nefes alacaktır seyrek dokunan kumaş kolay tükenektir.

Ancak ne yaşarsan yaşa hayat senindir, bu başlı başına bir anlam.

Kâh ağırlığı, yüklediği sorumluluk ile kaçmak istediğin kâh farkındalık ile kendine yollar bulacağın.

Bir tebessüm yayıldı gökyüzüne sudaki çakıl taşları misali.

Dünya geçirdiği son iki yıllık sürecin etkisiyle yorgun ve umutsuz.

Küresel pandemi ve ekonomik parametlerin değişimi, artık her şeyi belirleyecek olan iklim krizi ve tarım politikaları ile yüzünü değiştiren biriyle karşı karşıya gibiyiz.

Bu yeni yüze uyum sağlama süreci, bizi bunaltsa da geriye dönmeyen bir okun hedefine doğru gittiğini hatırlıyoruz da.

İşte tam da bu noktada en çok manevi donanımların işe yarayacak olduğunu görmek iyi olur, hayatta kalmanın sıkıcı bir şekilde sürdürüldüğü günümüzde, inanç umut ve dirayetin bu zamana uyan esnek sağlamlığı lazım olacak her birimize.

Duygusal, psikolojik ihtiyaçlarımız gitgide dijital içerik ile sınırlanırken dikkatimizi nereye ve ne kadar verdiğimiz yaşamsal önemde bugün.

Değişimi ve akışı farkındalıkla kucaklamak bizi bütün ve korunaklı tutacak.

Burada şimdi, bir derin nefes almanın zamanı.

İnce ayrıntıları yakalamaya, çocuk gözüne ve sessiz bilgelikleri hatırlamaya giden bir nefes.

Hayat saçma ise yaşamak bir o kadar ciddi.

Bu zıtlıkta, tutkuyla yaptığım uğraş, şu yazdığım kelimelere can suyu katmak, eski bilgilerden sağlamlaşan demiri, o ateş kılıcını veriyor bana.

Her insanın bir kılıcı var, tam bir adanmışlıkla yaptığı bir iş.

Bakır ustalarında bunu çok rahat görürsünüz, ince bir danteli işler gibi çalışır, sırrını bilen kimse yokmuş gibi soyutlanırlar her şeyden.

Sır; bilinmeyene rağmen bilmemekten korkmamaktır belki de.

Sır, bir çocuğun ürkek yüzündeki beklentiyi şefkatle sardığın bir günü unutmadan ve yarını bilmeden elden geleni, bizde olanı, güneşe katmaktır her gün.

Sadece o an da olmanın koşulsuz sevgisi.

Ya da gözleri ışıldayarak sizi yanıtlayan her şeyde bulunan o doğum şefkati.

Hangi cevap diğerinden bağımsız ki.

Gerçeği zamanında bulamayabiliriz, ancak yerinde ve işlevi olan sorular sorabiliriz.

Dünyayla kurduğum bu bağ, ayrıntıları yakalayıp büyük resme uzaktan bakabilme gücü veriyor ki bu bir katarsis ve dinlenme.

Hiç bir şeye uzun uzadıya bakacak sabrı, gönül rahatlığını o morali bulamadığımız bugünlerde ben, değişiyor ve gelişiyor,

O yüzden suya iyi bakıyorum, gökyüzüne, etrafımdaki irili ufaklı şeylere,

Dünya her şeye rağmen, mucizelerle, bağlantılar kurmamızı sağlayacak espriler ile dolu.

Annesinin yanında resim defterine bir şeyler çizen kızın yüzündeki o umut hissini heybeme atıyorum.

Elindeki kırmızı çiçekle rüzgârda gençlik ve coşkuyla ışıldayan genç kızın dans edişini.

Bir çocuğun yerde dönen oyuncağına bakışındaki saf sevincini.

Ve duru sevgi dolu bir seslenişin havada bıraktığı o kokuyu.

Tüm sınırlar ve engeller, gökyüzü benimdir diyen bir şairin sonsuzluğu görme gücü karşısında ne yapabilirler ki !

Kaybolur giderler.

Gökyüzü bir şiirin içidir.

Yıldızlara iyi bak,

Ayrıntılara.

Gizemi bul, bağlan resmin tamamlanmış haline.

Bir kuş gibi hafif hafif salın.

Güneşe bir gün daha bırakmak huzurun kendisi,

Ayan olsun bu sana.





Melisa Parlak

ANTİK KİTAP

antik bir fısıltı dolduruyor harabeleri  
taşlardan avuçlarıma bir enerji şelalesi akıyor  
tarih,  
avucumdaki çizgilerde yeniden yazılıyor.

ilk insanların niyetleri kalbimi dolduruyor  
keşifleriyse taşıyor parmak uçlarımdan  
memelerimden fişkırırlar okyanusları dolduruyor  
rahmim,  
yirmi birinci yüzyıl için bereketle yanıyor.

bir amaç uğruna  
denk geldiğim bu çağda  
hayata tutunuyorum  
fısıltılarla

eskilerin gölgesinde anlam arıyor,  
medeniyetlerin yansımada kendime  
bir aitlik noktası araştırıyorum.

ayaklarımı gıdıklıyor antik fısıltılar  
hediyelerim yüzyıllar sonra,  
arkeolojik şeyler olacak  
haber niteliğinde  
doğun  
taşa dokunup aynı anda  
başka zamanlara nasıl gider insan  
yerinden bile kımıldamadan

inanmıyor kimseler  
ben de inanamıyorum bazen.  
bir sonraki dokunuşta,  
her şeyi içimde hissediyorum.  
Yeniden ve yeniden.



Yelda Kocabaş  
DAĞLARA ÇIKACAĞIM BİR GÜN

- Beni de ğilim Erdem, haberin olsun.
- Neyin var?
- Babaannemle konuşuyorum. İki ay oldu.
- O ne demek ki öyle? Dua ederken mi?
- Hayır, basbayağı şu koltukta oturuyor, benden kahve istiyor.
- Yapıver sen de.
- Yapmaz mıyım? (Bomboş bakarak söylüyorum bunu)  
(O da bomboş bir kahkaha patlatıyor)
- Abla bir ara şeyi sorsana, evin bir yerlerine para, altın, mücevher filan saklamış mı? Belki gömü buluruz sayende.  
(Birden fırlıyor yerinden) Haydi ben çıktım. (Yanağıma bir öpücük konduruyor en acelesinden. Dudakları buz gibi)
- Hayırlı işler, dikkatli ol, diye sesleniyorum oturduğum yerden, ezberden.  
Kapının sesi. Yalnızlık. Babaannem gelir birazdan. Ne diyordum? Geliyor, şu koltuğa oturup benden kahve istiyor. Yapıp getiriyorum. İçerken niye kendine de yapmadın diye azarlıyor beni. Hemen yapayım diye kalkmaya yelteniyorum, ne diyor bil: (Aynı anda söyledik kesin) “Kıymeti yok artık!”  
Derisi incecik kalmış eliyle koluma şap şap vuruyor iki kez. Otur otur, demek bu. Tam, deli misin diyorum kendime, haydi gördün, konuştun; dokunmak ne oluyor? Avuç içleri ateş gibi yanıyor babaannemin. Hep öyleydi, hatırlarsın Erdem. Bu ateş beynimi kavuruyor. Aklımı kaçıyorum o geldikçe, konuştukça, dokundukça. Ne bu şimdi, diyorum kendime durmadan. Sen söyle Erdem, ne bu şimdi?

- Yalnızlık abla, yalnızlık bu.

- Ah Erdem, daha çok konuşsaydık seninle, yine böyle olur muydum ben?

- Olmazdın.

-Olmazdım. Çok yalnız bıraktın beni. Babaannem varken anlamazdım pek yokluğunu. O zamanlar bir boşluktun evimizde. Bazı boşlukların adıydın. Akşam yemeğindeki boş sandalyeydin. Vestiyerdeki bir ayakkabılık ve bir paltoluk boşluk. Her çay demlendiğinde mutlaka tepsiye konan ve daima temiz kalan üçüncü çay bardağıydın. O bardağı rafa geri koyarken babaannemin söylendiğini duyardım bazen. Ne dediğini merak eder, duymak için mutfak kapısında gizlenirdim. Arnavutça bir şeyler sayar dökerdi. Sonradan fark ettim ki hep aynı şeyi söylüyormuş. Arnavutçası, çocukluğundan kalan on beş yirmi kelimeyle üç beş şarkıdan ibaretti zaten. Kim bilir ne diyordu? Hiçbir zaman anlayamadım, soramadım da.

-“Dağlara çıkacağım bir gün,

Dünya bırak yakamı,

Dağlara çıkacağım.”

-Bu muydu hep söylediğin babaanne? Çok güzel.

-Güzeldir ya. Annem dertlenince söylerdi bunu. Ondan öğrendim. Sen kimle konuşuyordun? Erdem de yok evde.

-Erdem evde yokken Erdem’le, sen ölüyken de seninle konuşabiliyorum babaanne. Bu meseleye hiç girmeyelim bence. Gel otur sen, ben kahve yapayım ikimize de.

Sözüm bitmeden başını pencereye doğru çevirdi, sokağı izlemeye koyuldu. Yanından geçip mutfağa doğru giderken de dönüp bakmadı bana. Dokunmadı da. Acaba yine sıcak mıydı diye düşündüm. O baş edemediğim sıcaklık... Mutfakta iki fincan kahve yapmakta hiçbir sorun yokmuş gibi, o kahvenin biri aylar önce ölmüş babaannemin değilmiş gibi ben elinin sıcaklığına takılıyorum. Kahvelerle salona geri döndüğümde yoktu. Oturdum iki fincan kahveyi de kendim içtim. Camdan babaannemin baktığı yere doğru ben de baktım. Senin sağlığında ara sıra kapımızı çalan komşulardan birinin evi bu. Balkondaki çiçeklerini ne çok beğenirdin. Bizim ev tek katlıydı, balkonu yoktu ama arkadaki küçük avluya aynı çiçekleri dikme teklifime yanaşmamıştın. Belki de sevdiğin, çiçekler değil de balkonu; bilmiyorum. Sen de Erdem gibi daima biraz gizemliydin. Bir ses çınlıyor aniden evde. Kapı zili mi bu? Telefon mu yoksa? Ikisini de duymayalı aylar oluyor. Önce kapıya koşmak geliyor aklıma. Gelen kapıdan dönmesin, ayıp olur. Kapı değilse telefona doğru koşar, susmadan yetişirim. Erdem’in arkasından kilitlememişim iyi ki, açiverdim kim o demeden, öyle heyecanlanmışım. Bir elim kapıda asılı, bir elim havada. Gelen, çiçekli balkonun sahibiymiş. Onun komşu teyze suratını görünce tüm heyecanım söndü. Kapıyı bırakıverdim, iki elim iki yanıma düştü. Ölü kuşlar gibi. Pat diye. Kadının komşu teyze suratı allak bullak oldu. Planladığından daha erken girdi söze:

-Ah yavrum, bahtsız kızım. Kolay mı yaşadıkların? Hiç kolay değil. Allah sabrını versin inşallah. Kaç zamandır aklımdasın da uğrayamadım sana. Demin de bizim balkona doğru uzun uzun baktığını görünce duramadım, kalktım geldim. Bir ihtiyacın var mı güzel kızım? Nasılsın, daha iyi misin?

-Sizin balkondaki çiçeklerin isimleri lazım bana. Bir kâğıda yazar mısınız rica etsem?

Biraz afallasa da cevap verdi:

-Tabii yavrum, tabii yazarım. Neden yazmayayım? Tamam kızım. Yazar, yollarım sana. Haydi kapat sen kapını, ev soğumasın. İyi akşamlar kızım. Biraz tedirgin, biraz şaşkın, kaçır gibi döndü evine. Beni uyardı ama asıl onun evi buz gibiydi şimdi, biliyorum. Ama öylesine söylememiştim. Gerçekten ihtiyacım olan şey, çiçeklerinin adıydı. İhtiyacımı sordu, söyledim.



Gerisi için üzgünüm. Çiçek listesi de birkaç saate gelmezse gidip isteyeceğim.

Kapıyı kapatırken vestiyerdeki boşlukları görüyorum. Erdem bunlar. Salondaki boşluklar sensin mesela babaannem. Kalbimde gittikçe büyüyen boşluktan ikiniz de sorumlusunuz. Ama bundan bahsetmek istemiyorum. Geçen birkaç saatin ardından çiçek listesini istemeye gidiyorum. Kapıdan çıkmak üzereyken babaannem sesleniyor:

-Bu saatte ne işin var el alemin evinde?

-Senin için gidiyorum. Kabrini o çiçeklerle süsleyeceğim. İstemez misin? Cevap vermiyorsun. Bakışların Erdem boşluklarında. Haklısın.

Zile basıyorum. Komşu teyze, suratı karşısında beni görünce yine dağılıyor. Eli ayağına karışıyor, bir o odaya bir bu odaya girip çıkıyor, koridorda bir kâğıt bir kalem bulma telaşıyla koşturuyor, ben de ardına kadar açılmış kapıda, kollarım iki yana düşmüş ölü kuş duruşumla onu izliyorum.

Bu böyle ne kadar sürüyor bilmiyorum. Sonunda titreyen elleriyle bir kâğıt uzatıyor bana.

-Oldu mu yavrum? Al bakalım, haydi. Yine gel, bir ihtiyacın olursa yine gel kızım, derken kapıyı üstüme üstüme usulca kapatıyor.

İçerden sesi yükseliyor:

-Ne yapayım canım? Kapıdan mı kovsaydım zavallıyı? Birkaç ay arayla iki cenaze çıktı evden. Kolay mı?

Değil. Elimde çiçek listemle eve doğru yürüyorum. Yürürken de mırıldanıyorum:

“Dağlara çıkacağım bir gün,  
Dünya bırak yakamı,  
Dağlara çıkacağım.”



Ömer Yatbaz  
Neden ah olursun bulutlara

Bulutlar dikiş tutmaz yarama  
Bana sesin ve sen gerek.  
Belki bir miktar bulutlaşmış yüzün  
Bulutlar dikiş tutmaz yarama...  
Yüzün ki annesidir insanın  
Yardan öte, yazgıya yakın.  
Gülmektir, ağlamaktır  
Lisenin son cumasıdır  
Askerliğin son doğan güneşi.  
Yüzün ki, gurbette insanın  
Kendini evde sanmasıdır.  
Bilmemektir uzağı  
Her ülkeyi ana vatanı saymasıdır  
göçmen bir kuş gibi  
Sen şimdi o uzak şehirde  
Her sigara yaktığında ah olursun bulutlara.  
Bin kere ah..  
Milyon kere ah..  
İnsan ah dediğinde neden dinmez ki sızı..  
Sızım ki ah'tan ötürü  
Neden ah olursun bulutlara  
Neden her ah'ın ağlamak olur bulutlara...



Usame Yordem  
GÖRME SESLERİ

Ellerimle değişsem ölümün adını  
Sarılsam bir müddet, sesler neye yarar baba?

Kıvancı yok hayatın, her şey üst üste ve birikintiler içimizde  
Bir boşlukla konuşmak çok ağır bir şey baba?

Tavsiye mektupları, elden ele  
Uğrak yeri gözlerinin, yaşlardır  
Otuzuna basmayan, upuzun yalnızlıklar ya da.

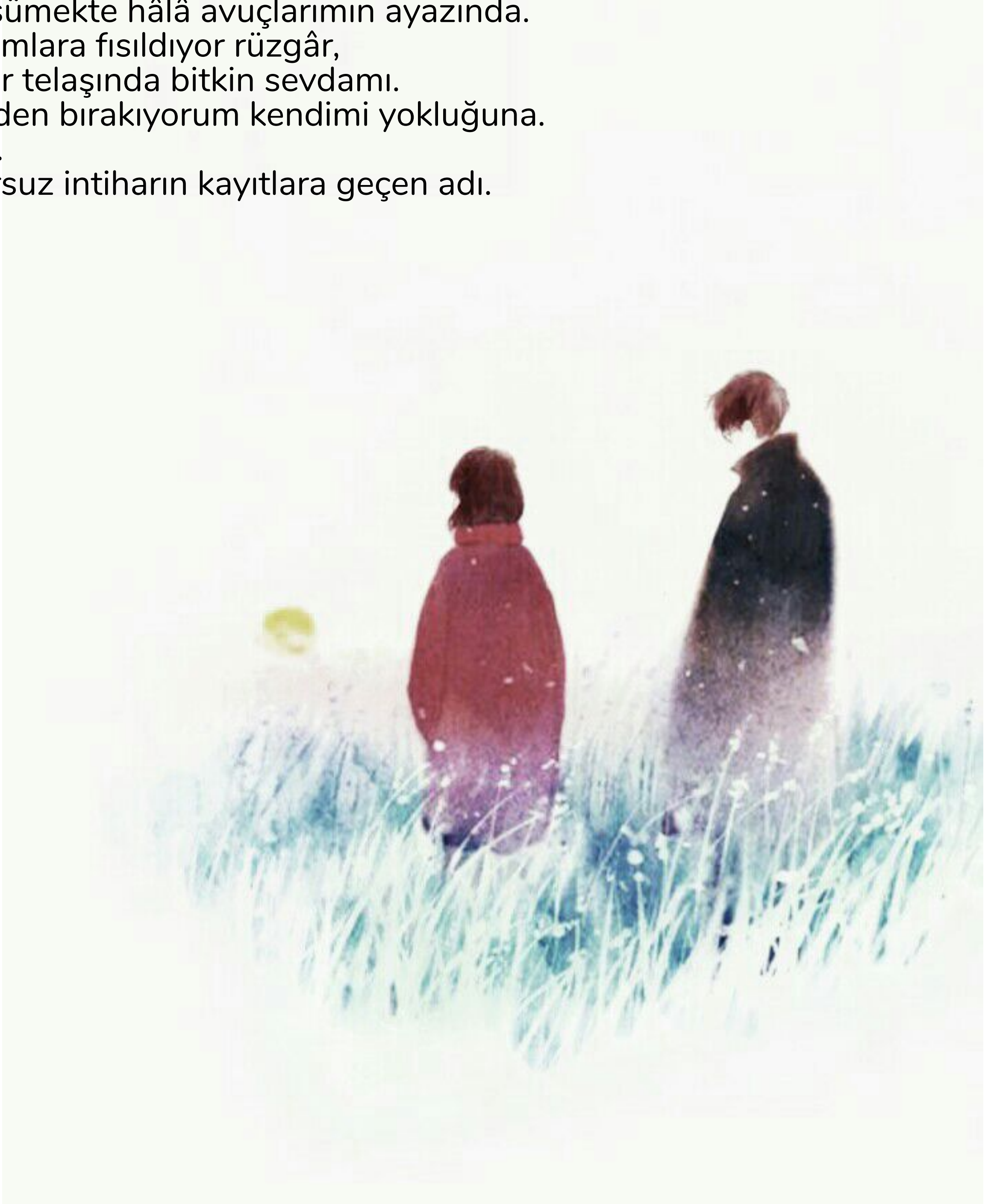
Yokluk uzantısı hayat, varlardı önceleri,  
Seslerini işitirdim, bunca işitmezken kendimi.  
Her şey kıvamında öldürüyor, her şey bir boşlukla.

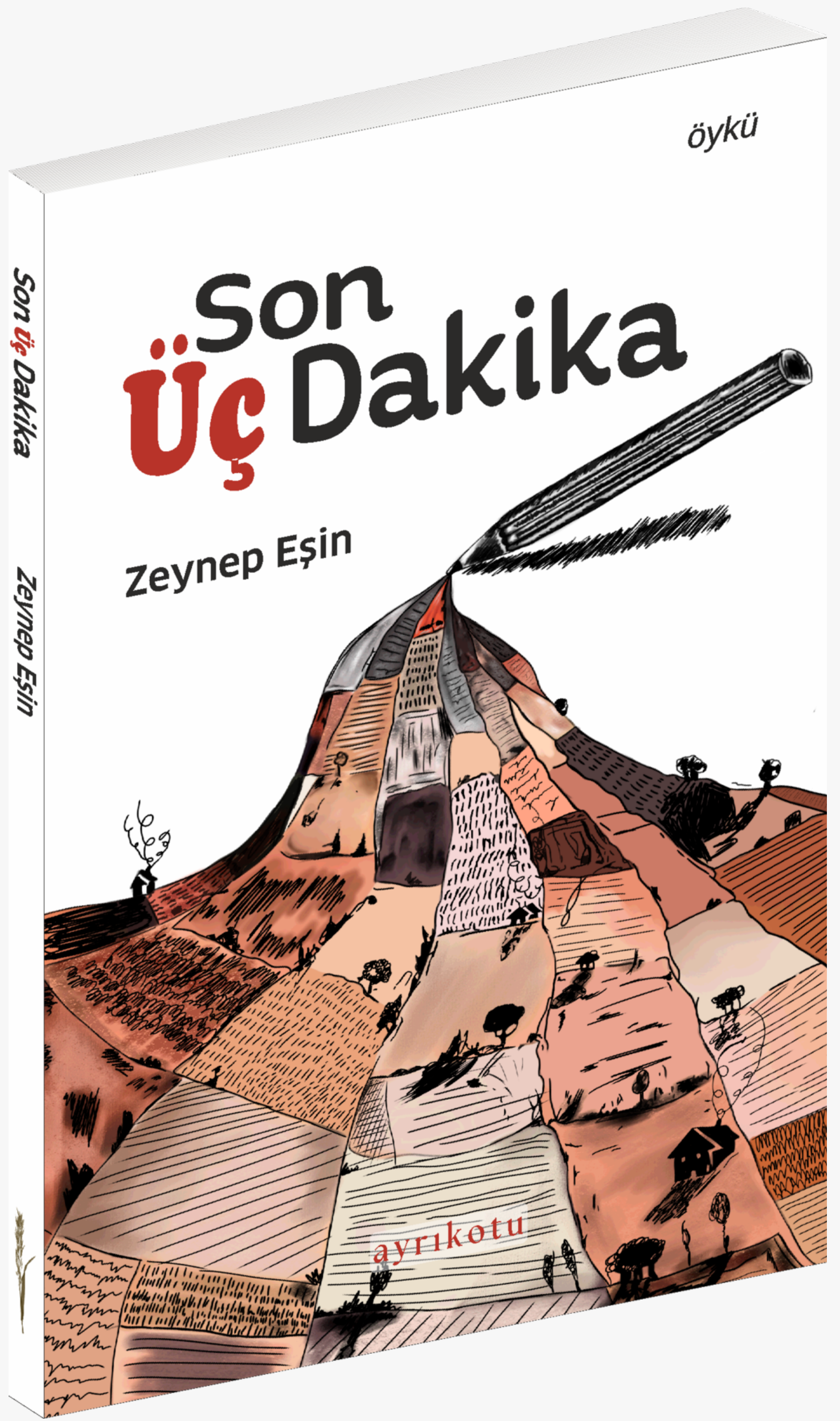
Aksanla yan yanayken de başka, bir başka  
İşte sonra soluklanma üstüne şeyler,  
Geniz etleri, henüz erkenleri  
Ne başka şeyler oysa  
Büyüme, bir yerde yassılařmak öylece,  
Burkucu yalnızlık yahut iki bilinmeyenli denklem.  
Cevaplarını yitiren sorular,  
Biz neden bu kadar güçsüzüz baba?  
Kafamda trafik sürüyor.

# Himmet Çokal

## Ayrılık

Kusursuz bir intihar planıydı bu,  
Ziyan olan yılların eşiğinde.  
Acemi uçurumlar kenarında ölüm,  
Ayrılıkla vuruyordu ömrümü.  
Yağmurlarla üşüyordu kaldırımlar.  
Birlikte attığımız adımları özlercesine,  
Titrek bir hüzün yayıyordu sokak lambası.  
Denize çıkan her sokak bizi ayırıyordu artık.  
Ayrı mevsimlerde yudumladığımız her çay,  
Yalnızlıkla demliyordu kendini.  
Günler düşüyor bir bir sararmış takvimlerden.  
Ellerin üşümekte hâlâ avuçlarımın ayazında.  
Ve uçurumlara fısıldıyor rüzgâr,  
Sonbahar telaşında bitkin sevdami.  
Gözlerinden bırakıyorum kendimi yokluğuna.  
Ayrılıktı...  
Bu kusursuz intiharın kayıtlara geçen adı.





Bir ucundan umut diğer ucundan hayal kırıklıklarımız döndürür hayat sarmalımızı. Bir yanımızla bugünde yaşarken diğer yanımız geçmişin üzerimize çöken ağırlığı altında ezilir. Yakamıza iki eli ile yapışan karanlık çöker kalır üstümüze. Kiminin sevgilisidir bu karanlık, kiminin babası, annesi karısı ya da kocasıdır.

Karanlık korkutur insanı. En büyük günahlar karanlıkta işlenir, en büyük pişmanlıklar bu karanlıkların tohumudur ve her coğrafyanın kendine özgü karanlıkları vardır. Yaşadığımız coğrafyanın gerçekleriyle yüzleşmemizi sağlayan Zeynep Eşin'in Ayrıkotu Yayınları'ndan çıkan kitabı Son Üç Dakika, okura gündelik hayatın içinde başına hep bir ama eklediğimiz insana dair acıların karanlığını gösterirken bilinç akışı, geri dönüş, röportaj tekniği ve kapalı anlatım ile de edebi bir lezzet sunuyor.

“Oyunlarınız her zaman üzücü, her zaman ağlayarak bitecekmiş gibi görünür. Şu anda oynadığımız gibi. Örneğin bugün gözlerimi ve ellerimi oturduğum sandalyeye bağlı olarak bulmak için uyandım. Hiç sevmiyorum ama yine de sana gülümsüyorum, bana doğru gelmeni bekliyorum. Sadece gülümsüyorum çünkü yapmazsam ne kadar zayıf olduğumu hissedip bana daha fazla zarar vereceklerinden korkuyorum.”